

18—21
sierpnia
2016

LITERACKI
SOPOT

BIBLIOTEKA SOPOCKA

18—21
sierpnia
2016

Spis treści

- 7** List prezydenta Sopotu Jacka Karnowskiego
- 8** Izrael słowa
[Rutu Modan, Jael Neeman, Ran Tal, Dorit Rabinyan, Etgar Keret, Dror A. Mishani]
- 18** Scenariusz jako gatunek literacki
[Eustachy Ryłski, Andrzej Bart, Maria Zmarz-Koczanowicz]
- 20** Książka historyczna
[Andrzej Nowak, Karolina Szymaniak, Emil Marat, Michał Wójcik]
- 25** Kulturalna Plaża Trójki
[Marcin Kołodziejczyk, Justyna Kopińska, Marek Krajewski, Katarzyna Bonda]
- 32** Nominowani do NIKE i Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego
[Maciej Płaza, Karolina Domagalska, Weronika Murek, Michał Książek]
- 35** Debaty
- 39** Varia
[Grażyna Jagielska, Wojciech Jagielski, Ela Sidi, Åsne Seierstad, Cezary Łazarewicz, Barbara Krafftówna, Remigiusz Grzela]
- 43** Literacki muzyczny
[Sound Island]
- 44** Literacki filmowy
- 47** Literacki teatralny
- 52** Spotkania wydawnictw
- 55** Literacki dla dzieci
- 59** Literacki dla młodzieży
[Rafał Kosik, Rutu Modan]
- 63** Literacki 2017: Hiszpania
- 65** Park Książki
- 68** Gra miejska *Śladami sopockich Żydów*
- 69** Zapisane w chlebie
[Anna Królikiewicz]
- 71** Muzeum na Kótkach
- 72** Warsztaty kulinarne
[Nof Atamna-Ismaeel]
- 73** Warsztaty literackie
[Beata Chomątowska]
- 74** Wystawy
- 75** Zdarzyło się przed festiwalem
- 80** Program w pigułce
- 82** Mapa miejsc festiwalowych

”
Nie opiszą nas kamienie,
klany czy chromosomy.
Nie musisz być archeologiem,
antropologiem czy
genetykiem, żeby prześledzić
i potwierdzić żydowskie
kontinuum. Nie musisz
być ważnym Żydem.
Nie musisz być Żydem.
Czy, jeśli już o to chodzi,
antysemitą. Wystarczy,
że jesteś czytelnikiem.

Amos Oz, Fania Oz-Salzberger, *Żydzi i słowa*

Szanowni Państwo!

Festiwal Literacki Sopot to jedno ze sztandarowych wydarzeń kulturalnych, które odbywają się w Sopocie – mieście Kultury. To dzięki literaturze Sopot latem może gościć tak wielu wybitnych ludzi pióra, którzy przyjeżdżają, by opowiadać o swoich książkach i pracy nad nimi.

Literacki Sopot to także czas rozmowy o otaczającym nas świecie, o sprawach ważnych, dotyczących ludzi żyjących w rzeczywistości pełnej niedopowiedzeń, wątpliwości i napięć. W minionych latach gościliśmy w Sopocie m.in. literaturę rosyjską i czeską. W tym roku tematem festiwalu będzie literatura izraelska. Jestem przekonany, że spotkania, debaty, wystawy, warsztaty czy czytania dramatów – każde wydarzenie tego-rocznego Literackiego Sopotu – zaowocują mnóstwem przemyśleń, które pozostaną z Państwem na długo.

Jacek Karnowski

PREZYDENT MIASTA SOPOTU

Izrael

słowa

Literacki Sopot 2016 zdecydowaliśmy się poświęcić Izraelowi. Związki między kulturą izraelską i polską są na tyle silne i mocno zakorzenione, że mało jest osób, u których ta tematyka nie budzi emocjonalnej reakcji. Mamy nadzieję, że tegoroczny festiwal będzie okazją do wzruszeń, zachwytów i żywych dyskusji wywołanych spotkaniami z pisarzami izraelskimi różnych pokoleń.

MIEJSCE:

Państwowa
Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2
w Sopocie

Izrael z Książek, Książki z Izraela: rzut oka na literaturę izraelską

{Agnieszka Podpora}

Na jakąkolwiek literaturę narodową niełatwo po prostu rzucić okiem. W przypadku literatury izraelskiej, od wielu lat dyskretnie obecnej na polskim rynku wydawniczym, jest to zadanie wyjątkowo skomplikowane. Po pierwsze dlatego, że tradycyjne kategorie, które pozwalają nam definiować wspólnoty zwane narodowymi i tym samym wyróżniać ich piśmiennictwo – takie jak język, etniczność, państwo, kultura, historia, tradycja – w przypadku Izraela nastroczają większych problemów niż w przypadku innych krajów. Po drugie zaś ze względu na niezwykłą, nieprawdopodobną wręcz jak na tak niewielki kraj, żywotność produkcji literackiej, czerpiącej z różnorodności tradycji, kultur i narracji.

Młode państwo, długa tradycja

Formalnie literatura izraelska istnieje od 1948 roku, kiedy powstało Państwo Izrael. W istocie jednak odwołuje się do wielowiekowej i bardzo bogatej tradycji kulturowej Żydów zamieszkujących różne zakątki ziemi, mówiących różnymi językami. Przede wszystkim chodzi tu o piśmiennictwo hebrajskie, którego korzenie sięgają XII wieku p.n.e. Uprawiane nieprzerwanie – mimo rozproszenia ludności (tzw. diaspory) oraz faktu, że hebrajski przez siedemnaście stuleci nie był językiem mówionym – dało początek nowoczesnej literaturze hebrajskiej, na której podwalinach rozwinęła się współczesna literatura izraelska. Jednak mimo że to ostatecznie hebrajski – którego obszerne dziedzictwo związane z kontekstem religijnym i tożsamościowym uczyniło zeń symbol żydowskich aspiracji narodowych – stał się językiem oficjalnym w Izraelu, nie można zapominać o tym, że pod względem historycznym piśmiennictwo tego kraju czerpie również z lokalnych kultur literackich diaspory, uprawianych zarówno w językach narodowych, jak i narzeczach żydowskich, takich jak judeo-arabski, jidysz czy ladino. To powstałe na przełomie XIX i XX wieku w Europie utwory pisane zarówno w jidysz, jak i po hebrajsku, m.in. przez takich pisarzy i poetów jak Józef Chaim Brenner, Hayim Nachman Bialik, Saul Czernichowski, Uri Nissan Gnessin, Szmuel Josef Agnon, Jakub Fichman, Mendele Mojcher Sforim czy J.L. Percec, uważane są dziś za klasykę, do której odwołuje się wielu pisarzy izraelskich.

Izrael z literatury

„Izrael jako kraj narodził się ze snu. (...) Tu wszystko powstało z książki” – powiedział Amos Oz, nawiązując nie tylko do bogatej, sięgającej Biblii tradycji piśmienniczej Żydów zwanych czasami narodem Księgi, lecz także do futurystycznych dzieł Teodora Herzla, lidera ruchu żydowskiego odrodzenia narodowego. Zarówno jego *Państwo Żydowskie*, jak i *Altneuland*, od którego pochodzi nazwa miasta Tel Awiw, w chwili publikacji na przełomie XIX i XX wieku brzmiały zupełnie utopijnie. Tymczasem w Izraelu, liczącym dziś osiem milionów mieszkańców, wydaje się według różnych szacunków około 7-8 tysięcy tytułów rocznie, co plasuje ten rynek w światowej czołówce. Rozdanie nagród literackich elektryzuje publikę jak niejedno wydarzenie sportowe, a na konkurs debiutanckich krótkich form organizowany przez gazetę „Ha’aretz” wpływa rokrocznie ponad tysiąc zgłoszeń. W Tel Awiwie zaś, który po stu latach istnienia stał się gwarnym, pełnym życia miastem, organizowany cyklicznie Tydzień Książki Hebrajskiej gromadzi tłumy Izraelczyków.

Według popularnego, nieco złośliwego powiedzenia, w Izraelu nie tylko wszyscy czytają, ale i wszyscy piszą. Nawet jeśli to przesada, można chyba mówić o specyficznej intensywności życia w tym kraju, większym niż zwykle nasyceniu napięciem, które pobudza impuls twórczy. Niejednokrotnie wspominał o tym Etgar Keret: „To życie na tykającej bombie zegarowej. Izrael bez wątpienia jest dobrym miejscem dla pisarza. Czy jest dobrym

miejscem dla zwykłych ludzi – to zupełnie inna kwestia”. Poszerzenie spektrum przeżyć i towarzyszące mu literackie wzmożenie wynika z pewnością z niezmiennie trudnej sytuacji geopolitycznej związanej z konfliktem izraelsko-palestyńskim. Jednak jego głębokich źródeł należy szukać w pogmatwanej historii i wielokulturowym dziedzictwie Izraela, w którym na małej powierzchni, jak w soczewce, skupiają się wyzwania nowoczesnej, wieloetnicznej i pluralistycznej demokracji. Literatura izraelska ostatniego ćwierćwiecza nie tylko ów pluralizm odzwierciedla poprzez niesamowitą wręcz różnorodność tematów, punktów widzenia i narracji, lecz oferuje również perspektywę krytyczną.

Strefa spotkania

Od lat 70. taką rolę spełnia bardzo silny dziś nurt literatury dającej wyraz doświadczeniu różnych grup etnicznych żyjących w Izraelu. Tutaj Bliski Wschód spotyka się z Europą, Orientem i Afryką, a Państwo Żydowskie oprócz Żydów przybyłych do Palestyny w różnych okresach tworzą, chcąc nie chcąc, również jej rdzenni mieszkańcy. Arabski jest, przynajmniej formalnie, drugim oficjalnym językiem kraju, zaś arabscy obywatele stanowią blisko 10% populacji i pomimo dyskryminacji w wielu dziedzinach życia również uczestniczą w kulturze. Na izraelskiej scenie literackiej lat 80. można było zatem znaleźć, oprócz osiadłych pisarzy starszych pokoleń, także Samiego Michaela i Icchaka Bar-Moszego, pochodzących z żydowskich rodzin z Bagdadu (pierwszy pisał po hebrajsku, drugi po arabsku), twórców arabskich takich jak Emile Habibi czy Atallah Mansour tworzących zarówno w swoim ojczystym języku, jak i po hebrajsku, Idę Fink – ocaloną z Zagłady pisarkę polską oraz urodzonego w Aleksandrii Ichaka Gormezano. Także dziś izraelski krajobraz literacki przypomina mozaikę. Żydowscy twórcy z rodzin o korzeniach w Europie (Joel Hoffman), Egipcie, Iranie czy Maroku (Ronit Matalon, Dorit Rabinyan, Sami Bardugo), jak również emigranci z Rosji i Etiopii (Dina Rubina, Dalia Betolin-Sherman) oraz arabscy pisarze (Said Kaszua), w swojej twórczości wracają do korzeni, pytając jednocześnie o tożsamość izraelskiego społeczeństwa mierzącego się wciąż z wyzwaniami różnorodności.

W poszukiwaniu niefałszywych dźwięków

Oprócz eksploracji tożsamościowych współczesna literatura izraelska kontynuuje również zapoczątkowaną przez pisarzy starszych pokoleń (Amos Oz czy A.B. Jehoszua) tradycję rewizji mitycznych narracji o historii z jednej strony, z drugiej zaś krytycznej refleksji nad aktualnymi problemami takimi jak nierówność, konsumpcjonizm, militarizm i przemoc, także wobec Palestyńczyków. Do pierwszego nurtu należy twórczość potomków ocalonych z Holokaustu, którzy, jak Lizzie Doron i Nava Semel, poprzez swoje utwory pragną zbliżyć się do historycznej traumy i śledzić jej ślady w życiu codziennym Izraela, a także pisarzy takich jak Amir Gutfreund czy Jael Neeman spoglądających wstecz na skomplikowaną, pełną konfliktów i niespełnionych nadziei historię społeczną Izraela. Do drugiego

nurtu z kolei zaliczyć można bardzo silnie obecną literaturę feministyczną i społecznie zaangażowaną. Pisarki takie jak Zeruya Shalev czy Orly Castel-Bloom, przedstawicielki „nowej fali” feminizmu lat 90., swoją twórczością rzucają światło na doświadczenie kobiece uwikłane w sztywne ramy rządzonej przez mężczyzn rzeczywistości, pokazując jednocześnie jego uniwersalny wymiar i niemożliwość prawdziwej emancypacji. Alienacja jednostki w hiperkapitalistycznym społeczeństwie, zerwanie więzi społecznych, niestabilność egzystencji pod stałym napięciem, przemoc w interakcjach międzyludzkich, paradoksy wolności i władzy – zagadnienia te w lokalnym kontekście porusza w swoich książkach wielu młodych pisarzy izraelskich, zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Co ciekawe, używają do tego najróżniejszych środków wyrazu – Etgar Keret wykorzystuje krótką formę opowiadań, Dror Mishani w subtelny sposób gra z Kryminałem, a Rutu Modan posługuje się zarówno słowem, jak i obrazem. Odejście od klasycznych konwencji narracyjnych i gatunkowych lub świadoma gra z nimi oraz eksperymenty językowe i formalne współczesnych izraelskich pisarzy dają świadectwo nieustannym próbom poszukiwania nowego głosu – głosu zdolnego przeciwstawić się totalizującym narracjom i oddać sprawiedliwość indywidualnemu doświadczeniu życia w tak różnorodnym, a jednocześnie skomplikowanym miejscu na ziemi, jakim jest Izrael.

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 17.00

Z Rutu Modan rozmawia Magdalena Rucińska

Rutu Modan
fot. z archiwum autorki

Rutu Modan

Izraelska ilustratorka i autorka komiksów. Urodziła się w 1966 roku w Tel Awiwie. W 1992 roku ukończyła z wyróżnieniem Bezalel Academy of Art and Design w Jerozolimie, gdzie obecnie wykłada na wydziale communication design. Autorka serii komiksów, które regularnie ukazywały się w czołowych izraelskich dziennikach i współredaktorka izraelskiej edycji „Mad Magazine”. Jej ilustracje były publikowane m.in. w „New York Timesie”, „New Yorkerze”, „London Timesie” i „Le Monde”. Jest jedną z założycieli i członkinią Actus Independent Comics, międzynarodowego kolektywu twórców komiksu i niezależnego wydawnictwa, które działało w latach 1995–2010. W 2013 roku z prof. Yirmi Pinkus założyła Noah Library – niezależne wydawnictwo specjalizujące się w komiksach dla dzieci i młodzieży. Jest laureatką wielu nagród w Izraelu i za granicą, m.in. dwukrotnie zdobyła złoty medal w konkursie Best Illustrated Children’s Book organizowanym przez Muzeum Izraela. Jej powieść graficzna *Rany wylotowe* została przetłumaczona na 12 języków i otrzymała Nagrodę Eisnera (najważniejsze amerykańskie wyróżnienie w dziedzinie komiksu) w kategorii najlepszy album graficzny, France Info Prize oraz Revelation Prize podczas Międzynarodowego Festiwalu Komiksu w Angoulême w 2008 roku. Jej kolejna powieść *Zaduszki*, opowiadająca o babci i wnuczce, które wyruszają w podróż z Izraela do Polski, również zdobyła Nagrodę Eisnera w 2014 roku, a także nagrodę dla najlepszej powieści roku podczas największego festiwalu komiksu w Europie – Lucca Comics & Games Festival – w 2013 roku.

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 19.00

Projekcja filmu *Dzieci słońca*
oraz spotkanie z Jael Neeman i Ranem Talem

Prowadzenie: Michał Sobelman

Jael Neeman

Urodziła się w 1960 roku w kibucu Jechiam. Ukończyła studia z literatury hebrajskiej i filozofii na Uniwersytecie w Tel Awiwie. Pracowała jako redaktorka w czasopiśmie i wydawnictwach literackich. Wydała cztery książki,

Jael Neeman
fot. Tomer Appelbaum

w tym bestsellerową powieść *Byliśmy przyszłością* o swoim dzieciństwie i dorastaniu w kibucu (polskie wydanie 2012, Wydawnictwo Czarne), która była nominowana do prestiżowej izraelskiej nagrody literackiej Sapir Prize oraz zbiór opowiadań *The Option*, również nominowany do Sapir Prize. W 2015 roku otrzymała Nagrodę Premiera dla Pisarzy Hebrajskich.

Ran Tal

Reżyser filmów dokumentalnych, które ukazują izraelską rzeczywistość w kontekście społeczno-historycznym. Najważniejsze filmy w jego dorobku to *Rajski ogród* (2012, nagroda Jerusalem Film Festival, nagroda Izraelskiego Forum Twórców Filmów Dokumentalnych) i *Dzieci słońca* (2007, nagroda Jerusalem Film Festival, nagroda Izraelskiej Akademii Filmowej oraz Izraelskiego Forum Twórców Filmów Dokumentalnych). Jest redaktorem magazynu „Takriv” poświęconemu kinu dokumentalnemu i wykładowcą Uniwersytetu w Tel Awiwie.

Ran Tal
fot. z archiwum autora

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 17.00

Z Dorit Rabinyan rozmawia Juliusz Kurkiewicz

Dorit Rabinyan

Pisarka i autorka scenariuszy. Urodziła się w 1972 roku w Izraelu w rodzinie perskich Żydów. Otrzymała wiele prestiżowych nagród literackich, m.in. Itzhak Vinner Prize, the ACUM Award, Nagrodę Premiera oraz Jewish Quarterly-Wingate Prize. Jej pierwsze dwie powieści – *Persian Brides* i *A strand of a thousand pearls* – osiągnęły status bestsellera i zostały przetłumaczone na 15 języków. W 2014 roku Rabinyan opublikowała swoją trzecią powieść *Żywopłot*, która bardzo szybko również stała się bestsellerem w Izraelu. Wpływowy dziennik „Ha’aretz” uznał ją za najlepszą księżkę roku, a w 2015 roku autorka otrzymała za nią jedną z najważniejszych nagród literackich w Izraelu – nagrodę Bernsteina. W styczniu 2016 roku *Żywopłot* stał się powodem skandalu politycznego. Minister edukacji usunął książkę z listy lektur dla licealistów, co wzburzyło elity intelektualne Izraela. Na skutek licznych protestów cofnął swoją decyzję. Podczas festiwalu odbędzie się premiera polskiego wydania książki w przekładzie Agnieszki Olek, które przygotowało wydawnictwo Smak Słowa.

Dorit Rabinyan
fot. Yanai Yechiel

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 19.00

Z Etgarem Keretem rozmawia Paweł Smoleński

Etgar Keret
fot. Ewa Szatybelko

Etgar Keret

Jeden z najpopularniejszych autorów izraelskich na świecie, pisze opowiadania, scenariusze, komiksy i książki dla dzieci, dziennikarz. Urodzony w Ramat Gan w 1967 roku. Jego rodzice byli Polakami, posiada obywatelstwo polskie. Publikował w najważniejszych dziennikach i czasopismach, m.in. „New York Timesie”, „New Yorkerze”, „Le Monde”, „Guardianie” i „Paris Review”. Na podstawie jego opowiadań powstało ponad 60 filmów krótkometrażowych. Laureat wielu narodowych i międzynarodowych nagród, m.in. kilkakrotnie platynowej nagrody Stowarzyszenia Wydawców Książek, Nagrody Premiera dla Pisarzy Hebrajskich (1996), nagrody Ministra Kultury w dziedzinie Kina, Jewish Quarterly-Wingate Prize (Wielka Brytania 2008), Charles Bronfman Prize (USA 2016). W 2007 roku wspólnie z żoną Shirą Geffen za film *Meduzy* otrzymał Złotą Kamerę na festiwalu w Cannes. Jego książki zostały przetłumaczone na 36 języków i wydane w 39 krajach. Ostatnia – *Siedem dobrych lat* – została uznana przez brytyjskiego „Guardiana” za jedną z najlepszych biografii 2015 roku.

21 sierpnia 2016 (niedziela)

#ZapytajKereta

Prowadzenie: Michał Nogaś

Wyjątkowa akcja dla fanów twórczości Etgara Kereta organizowana we współpracy z radiową Trójką i Wydawnictwem W.A.B. Podczas spotkania pisarz odpowie na pytania wylosowane spośród tych, które pojawiły się w mediach społecznościowych otagowane #ZapytajKereta lub #AskKeret. Każdy, którego pytanie wylosuje autor, otrzyma jego książkę z autografem. Spotkanie będzie nagrywane i wyemitowane w programie Michała Nogaśa *Z najwyższej półki* w 3. Programie Polskiego Radia. Informacja o godzinie i miejscu spotkania oraz zapisach pojawi się na wydarzeniu na facebooku.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 19.00

Z Drorem A. Mishanim rozmawia Dagny Kurdwanowska

Dror A. Mishani
fot. Sophie Bassoul

Dror A. Mishani

Pisarz, tłumacz i literaturoznawca specjalizujący się w historii literatury detektywistycznej. Urodzony w 1975 roku w Holonie, na przedmieściach Tel Awiwu. Autor popularnych kryminałów, których głównym bohaterem jest inspektor Awraham Awraham, wydawanych od 2011 roku, przetłumaczonych na ponad 15 języków. Pierwszy tom – *Chłopiec, który zaginął* (polskie wydanie 2013, Wydawnictwo W.A.B.) – otrzymał nagrodę Martina Becka przyznaną przez Szwedzką Akademię Twórców Literatury Kryminalnej dla najlepszej zagranicznej powieści kryminalnej przetłumaczonej na język szwedzki. Drugi tom – *Możliwość przemocy* (polskie wydanie 2014, Wydawnictwo W.A.B.) – był pierwszą książką kryminalną nominowaną do prestiżowej Sapir Prize i zdobył nagrodę Bernsteina dla hebrajskiej książki roku. Trzeci tom – *Człowiek, który chciał wszystko wiedzieć* (polskie wydanie 2016, Wydawnictwo W.A.B.) – otrzymał we Francji nagrodę Grand Prix du meilleur Polar des lecteurs des Points dla najlepszego kryminału 2015 roku. W kwietniu rozpoczęły się zdjęcia do francuskiej adaptacji *Chłopca, który zaginął*, w której rolę detektywa zagra Gerard Depardieu.

Naszą historię opowiadaliśmy sobie bezustannie. Obsesyjnie. Na głos. Czasem czuliśmy zmęczenie, jeszcze nim rozpoczęliśmy, a jednak mówiliśmy o tym godzinami. Z wielką uwagą słuchaliśmy się nawzajem, bo nawet wiele lat później, gdy nie mieszkaliśmy już w kibucu, każdy wieczór z tą opowieścią przynosił nowe szczegóły.

Nie wiedzieliśmy na przykład, że część dzieci z Sosny, grupy starszej od naszej o pięć lat, pracowała z hodowcami bydła. I że żyli w węgierskiej enklawie na terenie naszego kibucu. Nie wiedzieliśmy, że *ló fasz* („koński fiut”) służył im za „dzień dobry” i „dobry wieczór”. Nie wiedzieliśmy, że Itai z Sosny już w wieku sześciu lat bez przeszkód objeżdżał konno nasze wzgórza.

Te historie przekazywało się wyłącznie ustnie, wbrew wszelkim pisanim regułom. Wybijały ze zraszaczy na trawnikach przy stołówce, wyzierały ze spękanych murów twierdzy, ze szpar w pięknych kamiennych chodnikach. Opowiadaliśmy je z ogniem w oczach. Mówiliśmy:

– Niewiarygodne, że przy nas zabijali krowy na rampie, że najspokojniej w świecie ukrećcali kurom łby.

Lecz brzmiało to jak wspomnienie z naszych najlepszych lat.

Bo rzeczywiście były to nasze najpiękniejsze, skąpane w złocie lata. Właśnie dlatego, że żyliśmy w chłodzie pomimo żaru i wiecznie palącego słońca. Byliśmy czujni, ciekawi każdego dnia. Nie traciliśmy ranków i nocy na sen. Skakaliśmy, biegaliśmy z rękoma lepkiemi od mleczka figowego i żywicy. Nocą i dniem byliśmy z sobą tak blisko, a jednak nie wiedzieliśmy nic o sobie nawzajem. Nie znaliśmy też zupełnie samych siebie.

Opowiadaliśmy od zawsze, już wtedy, w domu dzieci, w noce z pomarańczowym księżycem. Pletliśmy o każdej porze – żeby zasnąć i żeby nie zasnąć, siedząc na korytarzu przy wejściu do sal albo na swoich łózkach. Przesadzaliśmy do granic w opowieściach o miejskich wakacjach z rodziną biologiczną (jechaliśmy z mamą, tatą i rodzeństwem. Na tydzień stawaliśmy się rodziną z miasta, chodziliśmy w galowych

ubraniach, noszonych kolejno przez wszystkie wyjeżdżające dzieci). Zaś po powrocie z Kibucowego mieszkania przy ulicy Szejnkina w Tel Awiwie – a każdy z nas wracał osobno – opowiadaliśmy sobie o cyrku Medrano, do którego chodziliśmy wszyscy. Tyle że wieczór, gdy to my odwiedziliśmy cyrk, był inny niż wszystkie: lwy uciekły z klatki, akrobata spadł z liny... Opowiadaliśmy sobie niestworzone rzeczy.

Po odejściu próbowaliśmy czasem opowiadać swoją historię ludziom z miasta. Nie udawało się nam przekazać ani jej wątków, ani tonu. Głos brzmiał drażniąco, fałszywie, to piskliwie, to znów zbyt grubo, jak fujarka z naszego dzieciństwa. Poddawaliśmy się w połowie. Jałowe słowa spadały między nas a nich jak zgubione oczka z robótek naszych matek, w milczeniu przysłuchujących się rozmowie mężczyzn podczas cotygodniowych zebrań kibucu.

Mówiliśmy w liczbie mnogiej. Tak się urodziliśmy i tak rośliśmy, od szpitala po wieczność. Dziwne, kręte były i są nasze horyzonty.

Jael Neeman, *Byliśmy przyszłością*

przekład: Agnieszka Jawor-Polak, Wydawnictwo Czarne

Scenariusz jako gatunek literacki

MIEJSCE:

Teatr BOTO,
ul. Bohaterów
Monte Cassino 54B
w Sopocie

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 14.00

Z Eustachym Rylskim rozmawia Dorota Karaś

Eustachy Rylski

Prozaik, dramaturg i scenarzysta. Urodził się w 1944 roku w Nawojowej koło Nowego Sącza. Zadebiutował w 1984 roku dyptykiem powieściowym *Stankiewicz. Powrót*. Za następną powieść *Człowiek w cieniu* (2004) został wyróżniony Nagrodą Literacką im. Józefa Mackiewicza. W 2006 roku był nominowany m.in. do Nagrody Literackiej Nike, Śląskiego Wawrzynu Literackiego i Angelusa za powieść *Warunek*. Jest autorem tomów opowiadań: *Tylko chłód* (1984) i *Wyspa* (2007), sztuk teatralnych, m.in. *Chłodna jesień*, *Zapach orchidei*, *Netta*, *Co nie jest snem*, tomu esejów *Po śniadaniu* (2009), powieści *Na grobli* (2010). Jego utwory zostały przetłumaczone na języki włoski, niemiecki, francuski, rosyjski, węgierski i hiszpański. Za ostatnią powieść *Obok Julii* (2013) był nominowany do Angelusa oraz Nagrody im. Cypriana Kamila Norwida. Odznaczony Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis. W 2014 roku opublikował zbiór opowiadań *Szara lotka*.

Eustachy Rylski
fot. Krzysztof Dubiel

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 14.00

Z Andrzejem Bartem i Marią Zmarz-Koczanowicz
rozmawia Wojciech Bonowicz

Andrzej Bart

Powieściopisarz, scenarzysta, autor filmów dokumentalnych. Urodzony w 1951 roku we Wrocławiu. Autor m.in. powieści *Rien ne va plus* (1991), *Pociąg do podróży* (1999) oraz *Don Juan raz jeszcze* (2006). Jako Paul Scarron jr napisał metafizyczno-żartobliwy kryminał *Piąty jeździec Apokalipsy* (1999). W 2008 roku nakładem W.A.B. ukazała się *Fabryka muchołapek* nagrodzona Gwarancjami Kultury oraz nominowana do nagród literackich Cogito, Gdynia i Angelus; powieść znalazła się także w finale Nagrody Literackiej NIKE 2009. Ekranizacja jego książki *Rewers* (W.A.B. 2009) zdobyła Złote Lwy, nagrodę główną 34. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni. Autor i reżyser słuchowisk i sztuk telewizyjnych, m.in. *Boulevard Voltaire* i *Bezdech* nagrodzonych na Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej „Dwa Teatry”.

Maria Zmarz-Koczanowicz

Scenarzystka i reżyserka filmowa. Urodzona w 1954 roku w Cieplicach Śląskich. W 1978 roku ukończyła malarstwo na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, a w 1982 roku reżyserię na Wydziale Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Stworzyła dziesiątki filmów dokumentalnych i teatrów telewizji, a także komedię społeczną *Kraj świata* na podstawie prozy Janusza Andermana. Jest laureatką Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej w kategorii telewizja (2003) oraz wielu nagród na krajowych festiwalach filmów dokumentalnych. Wykładowczyni PWSFTViT w Łodzi, w latach 2008–2016 prodziekan Wydziału Reżyserii.

Książka historyczna

Jak co roku zapraszamy na panel poświęcony książce historycznej, w ramach którego odbywają się spotkania z autorami książek ukazujących różne aspekty polskiej historii. W tym roku będziemy gościć m.in. nominowanych do Nagród Historycznych „Polityki”: **Andrzeja Nowaka i Karolinę Szymaniak**, laureatkę nagrody w kategorii „wydawnictwa źródłowe”.

MIJSCA:

Sopoteka (Sopot
Centrum, II piętro),
ul. Tadeusza
Kościuszki 14
w Sopocie

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 15.00

Z Andrzejem Nowakiem rozmawia Roman Wojciechowski

Andrzej Nowak

Historyk, publicysta, nauczyciel akademicki, sowietolog, profesor nauk humanistycznych, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor zwyczajny w Instytucie Historii PAN (Kierownik Zakładu Historii Europy Wschodniej na UJ), w latach 1994–2012 redaktor naczelny dwumiesięcznika „Arcana”. Urodzony w 1960 roku w Krakowie, gdzie w 1982 roku ukończył studia na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Laureat wielu nagród, m.in. nagrody Klio za najlepszą książkę historyczną: *Jak rozbić rosyjskie imperium* (1995) oraz *Polska i trzy Rosje...* (2001), Wacław Jędrzejewicz History Medal przyznanej przez Instytut Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku

(2011), Nagrody im. Jerzego Giedroycia (2012), nagrody literackiej im. Józefa Mackiewicza przyznanej za tom I *Dziejów Polski* (2015). Nominowany do Nagród Historycznych „Polityki” 2016 za książkę *Pierwsza zdrada Zachodu. 1920 – zapomniany appeasement* (Wydawnictwo Literackie 2015).

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 15.00

Z Karoliną Szymaniak rozmawia Dagny Kurdwanowska

Karolina Szymaniak

Literaturoznawczyni, tłumaczka, redaktorka. Adiunktka w Katedrze Studiów Żydowskich Uniwersytetu Wrocławskiego oraz w Żydowskim Instytucie Historycznym. Wykładała w Polsce, Izraelu, Francji i Litwie. Autorka książki *Być agentem wiecznej idei. Przemiany poglądów estetycznych Debory Vogel* oraz redaktorka tomów *Warszawska awangarda jidysz*, *Dialog poetów* oraz *Rachela Auerbach, Pisma z getta warszawskiego*, za który otrzymała Nagrodę Historyczną „Polityki” 2016 w kategorii „wydawnictwa źródłowe”. Była redaktorka naczelna „Cwiszn. Żydowskiego kwartalnika o literaturze i sztuce”. Stypendystka Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Fundacji Nauki Polskiej, YIVO w Nowym Jorku i Uniwersytetu w Tel Awiwie. Konsultantka m.in. Muzeum Sztuki w Łodzi i Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Karolina Szymaniak
fot. z archiwum autorki

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 15.00

Z Emilem Maratem i Michałem Wójcikiem
rozmawia Iza Michalewicz

Emil Marat

Pisarz, dziennikarz, absolwent filozofii na Uniwersytecie Warszawskim. Urodzony w 1971 roku w Żyrardowie. Współtwórca i przez 10 lat dyrektor programowy oraz wiceprezes Radia PiN, wcześniej reporter Radia Zet. Autor powieści *Szkoła* (2013) i *Lawirynt* (2015). Wspólnie z Michałem Wójcikiem napisał trylogię o wojennych losach żołnierzy AK, na którą składają się *Made in Poland. Opowiada jeden z ostatnich żołnierzy Kedywu Stanisław Lakiernik* (Wielka Litera 2014, Nagroda Historyczna „Polityki” 2015), *Ptaki drapieżne. Historia Lucjana „Sępa” Wiśniewskiego, likwidatora z kontrwywiadu AK* (Społeczny Instytut Wydawniczy Znak 2016) i *Ostatni. Historia cichociemnego Aleksandra Tarnawskiego pseudonim „Uptaz”* (Wielka Litera 2016).

Michał Wójcik

Historyk, dziennikarz, urodzony w 1969 roku. Pracował m.in. w redakcji Radia Zet oraz tygodniku „Przekrój”. Wieloletni redaktor naczelny magazynu popularnonaukowego „Fokus” oraz „Focus Historia”. Współtwórca programów historycznych dla TVN Warszawa i Discovery Historia. Obecnie w TVP Historia prowadzi program *Cafe Historia*. W kwietniu 2016 roku opublikował kryminał historyczny dla dzieci *Porwanie króla, czyli Olaf i Lena na tropie*.

Emil Marat i Michał Wójcik
fot. Emil Marat

Umacnianie pozycji i zaznaczanie nowych

{Bernadetta Darska}

Miniony rok w polskiej prozie można uznać za udany. By to stwierdzić, wystarczy przyrzeć się, co wydali prozaicy o uznanej pozycji na rynku wydawniczym oraz ci, których droga literacka dopiero się rozpoczyna. Zwłaszcza ta druga grupa ze względu na wyraźne zaistnienie zasługuje na szczególną uwagę.

Zacznijmy jednak od tych bardziej rozpoznawalnych. Rok 2015 zdecydowanie należał do Łukasza Orbitowskiego. Pisarz, uhonorowany Paszportem „Polityki” za opartą na faktach powieść *Inna dusza*, znakomicie sportretował zwyczajność, która staje się źródłem zła. Sylwia Chutnik zaprezentowała czytelnikom jedną z lepszych swoich książek, a mianowicie powieść *Jolanta*. Co ciekawe, jej bohaterka również wrzucona jest w siermiężność przeciętności, z której nie ma wyjścia. Codziennosc zdominowana uzależnieniem od alkoholu i seksu okazuje się też ważna w *Pięćdziesiątce* Ingi Iwasiów. A ponieważ to kobieta ma problem z nałogami, mamy możliwość śledzenia kolejnych etapów podejmowanej walki i prywatnego przekraczania granic. Michał Witkowski, po niechlubnym epizodzie, który stawia pod znakiem zapytania etyczność zaplanowanych przez niego skandali, opublikował *Fynfund cwancyś*, nawiązując do stylistyki głośnego *Lubiewa*. W tej samej serii co książka Orbitowskiego ukazała się mocna powieść Huberta Klimko-Dobrzanieckiego *Preparator*. Kontrastuje ona z inną książką autora, którą wydano w 2015 roku. *Samotność* to tekst również skoncentrowany na bohaterze o cechach mizantropa, jednak – nie ma co ukrywać – znacznie mniej drastycznie podchodzącym do życia i ludzi.

Wobec współczesności

Najnowsze problemy polskiego życia społeczno-politycznego stały się tłem wydarzeń opisywanych zarówno przez Janusza Andermana w *Czarnym sercu*, jak i Jarosława Kamińskiego w *Wiwarium*. To, jak bardzo katastrofa smoleńska podzieliła Polaków, staje się pretekstem do większego namysłu bohaterów obu powieści i podjęcia pewnych decyzji. W kontrze do owego inspirowania się aktualnością jest Maciej Hen ze swoją książką *Solfatara*. Pisarz proponuje czytelnikom powieść bardzo obszerną (ponad 900 stron) i sięga do wydarzeń związanych z powstaniem ludowym w Neapolu w połowie XVII wieku.

Mocne głosy

Niezwykle mocno wybrzmiały w 2015 roku głosy debiutantów. Mam tu na myśli zwłaszcza bliską konwencji realizmu magicznego książkę Weroniki Murek *Uprawa roślin południowych metodą Miczurina*. Zauważono także *Atlas: Doppelganger* młodej Dominiki Słowik. Autorka gra symboliką podwójności, a ważnym punktem odniesienia staje się dla niej blokowisko. Na

uwagę zasługują też dwa tytuły odświeżające sposób opowiadania o wsi i czerpiące z miejsca inspirację do stworzenia zapadających w pamięć historii inicjacyjnych i granicznych. To znakomity *Skoruń* Macieja Płazy i równie ciekawe *Podkrzywdzie* Andrzeja Muszyńskiego. W kontekście tematyki podejmowanej przez Płazę i Muszyńskiego nie można zapomnieć o rewelacyjnym *Dygocie* Jakuba Małeckiego. Ta metaforyczna, utkana z wielu znaczeń saga rodzinna również symbolicznie i dosłownie wiąże się ze specyfiką wiejskiej rzeczywistości. *Dygot* to najlepsza książka autora.

Potyczki ze zbrodnią w tle

Działo się również w literaturze kryminalnej. Pozycję liderki utrzymała, wydając *Okularnika*, Katarzyna Bonda. Druga część serii o profilerce Saszy Załuskiej zmusza nie tylko do śledzenia zagadki kryminalnej, ale również do zastanowienia się nad przemilczaniem niektórych faktów historycznych, mową nienawiści i niechęcią do różnorodności. Mocno na mapie specjalistów od zbrodni zaznaczyły się dwa nazwiska młodych, bo reprezentujących roczniki osiemdziesiąte, autorów. Chodzi o Katarzynę Puzyńską i Remigiusza Mroza. Oboje należą dzisiaj do czołówki polskich autorów kryminałów. Wielbiciele Marka Krajewskiego otrzymali w 2015 roku kolejną jego powieść. W *Arenie szczurów* pisarz przeniósł akcję do Darłowa. Edward Popielski właśnie tam prowadzi swoje śledztwo. Kto wie, może więc i Sopot stanie się tłem dla którejś z planowanych kryminalnych fikcji?

Kulturalna Plaża Trójki

Kulturalna Plaża Trójki to spotkania sygnowane Trójkowym Znakiem Jakości. Sopotka plaża przy Teatrze na Plaży i Klubie Atelier stanowi wyjątkową scenografię rozmów. W razie niepogody spotkania zostaną przeniesione do Klubu Atelier.

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 14.30

Z Marcinem Kołodziejczykiem rozmawia Michał Nogaś

Marcin Kołodziejczyk

Dziennikarz i reporter, od 2000 roku związany z tygodnikiem „Polityka”. Był siedmiokrotnie nominowany do nagrody Grand Press w kategorii reportaży i publicystyka. Ma na swoim koncie wiele nagród, m.in. nagrody reportażyistów Melchiora, w tym Melchiora 2015 w kategorii „inspiracja roku”, Nagrodę Dziennikarską Amnesty International „Pióro Nadziei”, I nagrodę polskiej edycji konkursu „Za różnorodnością, przeciw dyskryminacji”, Discovery Encouragement Award i dwukrotną nagrodę festiwalu Planete Doc Review w kategorii prozy dokumentalnej. W najnowszej, wydanej w lutym 2016 roku, książce *Bardzo martwy sezon*. *Reportaże naoczne* pochyla się nad mało znaczącymi historiami życia codziennego oraz sensacjami, którymi żył cały kraj, wydobywając z nich gorzką prawdę o Polsce i o nas samych.

Marcin Kołodziejczyk
fot. Marta Mazus

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 14.30

Z Justyną Kopińską rozmawia Michał Nogaś

Justyna Kopińska
fot. Jakub Pleśniarski

Justyna Kopińska

Dziennikarka „Dużego Formatu”, magazynu reporterów „Gazety Wyborczej”, socjolożka. Zajmuje się tematyką kryminalną, związaną z prawem karnym, sądami i więziennictwem. Doświadczenie zawodowe zdobywała w Stanach Zjednoczonych i Afryce Środkowej. Jest laureatką Nagrody Dziennikarskiej Amnesty International „Pióro Nadziei”. W 2015 roku zdobyła Nagrodę PAP im. Ryszarda Kapuścińskiego, Grand Press, Nagrodę „Newsweeka” im. Teresy Torańskiej oraz wyróżnienie Radia ZET im. Andrzeja Woyciechowskiego. Autorka książek *Czy Bóg wybaczy siostrze Bernadecie?* oraz *Polska odwraca oczy*. Jako pierwsza dziennikarka z Polski otrzymała nagrodę European Press Prize, zwaną europejskim Pulitzerem.

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 14.30

Z Markiem Krajewskim rozmawia Michał Nogaś

Marek Krajewski
fot. Wojciech Karliński

Marek Krajewski

Pisarz, filolog klasyczny. Urodzony w 1966 roku we Wrocławiu. Ukończył filologię klasyczną na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie przez wiele lat prowadził zajęcia, z których zrezygnował, aby poświęcić się wyłącznie pisaniu książek. Autor bestsellerowych powieści kryminalnych o Eberhardzie Mocku i Edwardzie Popielskim. Ich przekłady ukazały się w dziewiętnastu krajach. W 2008 roku wspólnie z Mariuszem Czubajem rozpoczął nową serię kryminalną, której akcja dzieje się w czasach współczesnych w Gdańsku, a bohaterem jest nadkomisarz Jarosław Pater. Do tej pory ukazały się dwa tomy: *Aleja samobójców* i *Róże cmentarne*. Laureat m.in. Paszportu „Polityki”, Nagrody Prezydenta Wrocławia, Nagrody Wielkiego Kalibru i Śląskiego Wawrzynu Literackiego.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 14.30

Z Katarzyną Bondą rozmawia Michał Nogaś

Katarzyna Bonda
fot. z archiwum autorki

Katarzyna Bonda

Autorka powieści kryminalnych, dziennikarka. Do rodzimej prozy wprowadziła nowy typ bohatera – psychologa śledczego. Jest autorką bestsellerowych powieści *Sprawa Niny Frank*, *Tylko martwi nie kłamią*, *Florystka*, *Pochłaniacz*, *Okularnik*, dokumentów kryminalnych *Polskie morderczynie* i *Zbrodnia niedoskonała* oraz podręcznika *Maszyna do pisania*. Z wykształcenia dziennikarka i scenarzystka. Pracowała dla najbardziej prestiżowych gazet i magazynów oraz Telewizji Polskiej. Założycielka szkoły Kreatywnego pisania www.maszynadopisania.pl. Obecnie zajmuje się pisaniem książek. Prawa do tłumaczenia jej książek zostały sprzedane do 9 krajów. Trwają prace nad adaptacją tetralogii *Cztery żywioły Saszy Załuskiej* na film fabularny i serial telewizyjny. Współautorka scenariusza filmu dokumentalnego nominowanego do Oscara *Punkt wyjścia* w reżyserii Michała Szczęśniaka.

Po jednej stronie lustra

{Dagny Kurdwanowska}

Dobry reportaż jest jak lustro – odbija obraz świata bez retuszu. Rola dobrego reportera nie ogranicza się jednak do ustawienia lustra – reporter wybiera ten kawałek rzeczywistości, który jest trudny, niewygodny i groźny, a potem zmusza nas do patrzenia i zadawania pytań.

Reportaż to dziś właściwie jedyny gatunek, który błyskawicznie reaguje na bieżące problemy, starając się objaśnić je w kontekście lokalnym i globalnym. Reporter bierze pod lupę dane, statystyki i przekłada je na pojedyncze ludzkie losy. Przy tym dba o to, by czytelnik przede wszystkim zobaczył i usłyszał drugiego człowieka. Czy miliard ludzi głodujących i niedożywionych robi jeszcze wrażenie? Gdy zamiast liczby przeczytasz o Amenie, która próbuje oszukać głód, gotując swoim dzieciom zupę z kamieni i patyków, jej obraz zostanie z tobą na długo. Historię Ameny można znaleźć w bezprecedensowej książce argentyńskiego pisarza i dziennikarza, Martina Caparossa. *Głód* pokazał, że współczesny reportaż może karmić się elementami eseju, publicystyki i wielkiej literatury, a przy tym nie tracić nic ze swojej misji ani roli. „Jak, do diabła, możemy żyć, wiedząc, że dzieją się takie rzeczy?” – pytanie, które zadaje Capaross pobrzmiewa silnie także w innych ważnych reportażach ostatnich miesięcy. Reporterzy, którzy odwiedzają Literacki Sopot pokazują, że można na nie odpowiedzieć na wiele różnych sposobów.

Nie widząc zła

Åsne Seierstad przesiedziała 10 tygodni na sali rozpraw, śledząc proces Andersa Breivika. Miał z tego powstać artykuł dla „Newsweeka”, ale to, co usłyszała w sądzie, znokautowało ją psychicznie i z jednego tekstu zrobiła się cała książka. *Jeden z nas* powstał z niezgody na przemoc, fanatyzm i z potrzeby zrozumienia mechanizmu, który pchnął Breivika do masakry. Choć reporter powinien pozostać bezstronny, może przywracać równowagę w opowiadaniu o sprawcy, który zdominował przekazy medialne i o ofiarach, które zeszły na drugi plan. Podobna misja i podobna niezgoda przyświeca Justynie Kopińskiej, reporterce, która tropi zło wywołane obojętnością i przyzwoleniem na bezczynność. Kopińska pisze oszczędnie, konkretnie, ale każdy jej tekst ma też swoje serce – to historie tych bezsilnych, pokrzywdzonych i bezbronnych. Zło w ujęciu Seierstad i Kopińskiej nie ma granic, zwłaszcza gdy przyzymykamy na nie oko.

Tak daleko, tak blisko

Podczas Literackiego Sopotu zobaczymy, że choć wiele mówi się o Polskiej Szkole Reportażu, reportaż jest gatunkiem niezwykle zróżnicowanym – pod względem tematyki, stylu opowiadania, przestrzeni, w jakiej poruszają się reporterzy. Marcin Kołodziejczyk, autor m.in.

Dysforii, w swoich literackich reportażach bada tych, którzy mieszkają za ścianą, w sąsiedniej wsi lub miasteczku. Wyłuskując niepozornych bohaterów, wyciąga z nich uniwersalne historie o kondycji Polski B i przeciętnego Kowalskiego. Wojciech Jagielski szuka dalej, zagląda do obcych, pokazuje losy odległe – Afgańczyków, mieszkańców Afryki. A jednak udowadnia – jak we *Wszystkich wojnach Lary* – że świat emocji bywa uniwersalny, bez względu na szerokość geograficzną. Z kolei Cezary Łazarewicz sięga do przeszłości, wpisując się w nurt reportażu historycznego i przywracającego pamięć. W książce *Żeby nie było śladów* opowiada o sprawie Grzegorza Przemyska, jednej z najgłośniejszych zbrodni lat 80. Zbrodni, która nie doczekała się sprawiedliwego wyroku.

Pytania i odpowiedzi

Jeśli dobry reportaż jest jak lustro, kogo zobaczy czytelnik, gdy przed nim stanie? Reporterzy często konfrontują nas z hipoKryzją, tematami tabu i innością. Karolina Domagalska w *Nie przeproszę, że urodziłam* pokazuje historie dzieci urodzonych z in vitro, przy okazji uświadamiając, jak różne mogą być modele rodziny. Inność w wymiarze kulturowym przybliży kolejny gość Literackiego Sopotu, Michał Książek – jego *Jakuck* i *Druga 816* to pomosty między dwoma światami, naszym i naszymi obcych z Azji i Syberii. Takie reportáže udowadniają, że nie ma ani drugiej, ani właściwej strony lustra. Najważniejsze, żeby patrząc w lustro, widzieć i zapamiętać człowieka. Amenę gotującą zupę, smutne oczy Lary, puste spojrzenie siostry Bernadetty. Taki jest sens reportażu – ma przypominać o różnych odmianach człowieczeństwa i ludzkiego losu. Czasem dając nam odpowiedzi. Częściej pozostawiając nas z nowymi pytaniami.

Tak się złożyło, że tego samego dnia, niecałą godzinę po wyjściu detektywów, wróciłam do „Cafe Akwarium”. Jeszcze w tygodniu umówiliśmy się z Andrew, że spotkamy się tam w sobotę po południu. Była piętnasta dwadzieścia, kiedy wreszcie sobie poszli. Ale gdy wyszłam spod prysznicza, ubrałam się i postanowiłam do niego zadzwonić i poprosić, żebyśmy spotkali się w innym miejscu, w innej kawiarni w okolicy, byle nie tam – odezwała się automatyczna sekretarka.

– Nie ma nas teraz w domu – recytował rodzinny chórek na trzy głosy.

Andrew i Sandra rozstali się w zeszłym roku, ale on nadal nie zdobył się na odwagę, by skasować nagranie. Perlisty śmiech Josie, ich małej córeczki, ucinał długi sygnał.

– To ja – przemówiłam do własnej postaci w lustrze przy wejściu i wsunęłam na siebie kurtkę. – Wyszedełś już?

Czekałam jeszcze przez chwilę z nadzieją, że odpowie. Odkurzacz, ściągacz wody, wiadro i szmaty – wszystko zostało na miejscu, tak jak przed niespodzianą wizytą detektywów.

– No dobra, nieważne.

„Cafe Akwarium” znajduje się nieopodal biblioteki publicznej na Szóstej Alei. Wychodzi na róg Dziesiątej Ulicy na zachodzie. Podeszłam do szklanych drzwi i zerknęłam do środka. Dzwonek, który rozległ się w wejściu, zadźwięczał ponownie, gdy zamknęłam za sobą drzwi. Na dworze wiał mroźny, przenikliwy wiatr i nagłe przejście z gwarnych ulic do błogiego, niemal tropikalnego ciepła ogrzewanej kawiarni było czymś zadziwiającym. Uderzyła mnie mieszanina zapachów różnych rodzajów kawy i drożdżowych wypieków. Do moich skostniałych z zimna uszu doszły miłe, leniwie snujące się dźwięki fortepianu i brzmienie kontrabas, któremu towarzyszyły kipiące wydechy ekspresu do kawy. Stolik przy oknie był wolny. Zdjęłam kurtkę i poprosiłam kelnerkę o cappuccino.

Tandem detektywów, podążających wraz z moimi myślami niczym dwóch ochroniarzy, przybył i usadowił się na pustych krzesłach. Przybrawszy z pozoru

chłodny i obojętny wyraz twarzy, obrzuciłam niepewnym spojrzeniem zebranych tam ludzi. Przy ciemnych, drewnianych stolikach siedziało w sumie pięć osób, pogrążonych w rozmowie lub przeglądających magazyny. Dwóch mężczyzn znajdowało się przy barze. W dalekim kącie młoda matka szeptała coś swojemu dziecku. Nie zostałam obdarzona ani jednym nieżyczliwym czy podejrzliwym spojrzeniem, a jeden z mężczyzn siedzących przy barze, podniósłszy na chwilę zdziwiony wzrok znad działu „Metro Timesa”, zagłębił się ponownie w lekturze, zupełnie mną niezainteresowany.

Wyglądało na to, że tym razem ja i mój bliskowschodni wygląd nie zakłócamy niczyjego spokoju. Śledczy przekazali mi, że jakiś idiota zadzwonił na policję. Jakiś wzorowy obywatel, zobaczywszy mnie tutaj we wtorek wieczorem, złożył skargę na dziewczynę o bliskowschodnim wyglądem zajmującą się podejrzaną działalnością. Zgłosił, że widział mnie w kafejce piszącą maile po arabsku. Ale poza jego błędną interpretacją w kwestii języka – zapewne widział, jak piszę po hebrajsku z prawej do lewej, i założył, że to arabski – nie do końca zrozumiałam, co takiego we mnie i w moim zachowaniu skłoniło go do podejrzeń, że ma do czynienia z aktywistką Al-Kaidy. Przeprasili za zabranie mi czasu i wyjaśnili, że od zamachów 11 września panuje w mieście bardzo napięta atmosfera, jest strach i spore zamieszanie. A oni są zobligowani do zbadania każdej skargi.

Dorit Rabinyan, *Żywopłot*

przekład: Agnieszka Olek, Smak Słowa

Nominowani do NIKE i Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego

Od pierwszej edycji festiwalu Literacki Sopot odbywają się spotkania z nominowanymi do Nagrody Literackiej NIKE. Różnorodność nominacji do tej nagrody pozwala na zaprezentowanie wielu gatunków literackich, autorów, którzy zdobyli już uznanie na rynku wydawniczym, ale także debiutantów. W tym roku dwa spotkania dedykowaliśmy również nominowanym do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego, przyznawanej za najbardziej wartościowe reportaże literackie.

MIEJSCE:

Teatr BOTO,
ul. Bohaterów
Monte Cassino 54B
w Sopocie

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 16.00

Z Maciejem Płazą rozmawia Wojciech Bonowicz

Maciej Płaza

Pisarz, tłumacz, doktor humanistyki, autor książki *O poznaniu w twórczości Stanisława Lema* (2006). Urodzony w 1976 roku w Sandomierzu. Przekłada z języka angielskiego prace naukowe, beletrystykę współczesną i klasyczną literaturę niesamowitą. Laureat nagrody „Literatury na Świecie” w kategorii „nowa twarz” za przekład wyboru opowiadań H.P. Lovecrafta *Zgroza w Dunwich i inne przerażające opowiadania* (2012). Jako prozaik debiutował w 2015 tomem opowiadań *SKoruń*, nominowanym do Nagrody Literackiej NIKE, Nagrody Literackiej Gdynia i Śląskiego Wawrzynu Literackiego.

Maciej Płaza
fot. z archiwum autora

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 16.00

Z Karoliną Domagalską rozmawia Bożena Dudko

Karolina Domagalska

Reporterka, redaktorka „Wysokich Obcasów”. Urodzona w 1980 roku w Gdańsku. Ukończyła etnologię na Uniwersytecie Warszawskim i gender studies na Central European University w Budapeszcie. Tam pierwszy raz spotkała się zagadnieniem medycyny reprodukcyjnej oraz jej wpływu na tradycyjne pojmowanie rodziny i pokrewieństwa. Autorka książki *Nie przeproszę, że urodziłam. Historie rodzin z in vitro* (Wydawnictwo Czarne 2015), w której sięga po historie i doświadczenia rodzin „klasycznych”, czyli heteroseksualnych, ale też „nowych”: lesbijskich lub gejowskich, pisze także o kobietach, które pragnęły mieć dziecko, mimo że nie miały partnera. Rozmówców szuka również za granicą: podróżuje do Izraela, Holandii, Wielkiej Brytanii i Skandynawii. Finalistka 7. edycji Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za reportaż literacki, laureatka nagrody publiczności.

Karolina Domagalska
fot. Albert Zawada
(Agencja Gazeta)

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 16.00

Z Weroniką Murek rozmawia Juliusz Kurkiewicz

Weronika Murek

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, urodzona w 1989 roku w Bytomiu, mieszka w Katowicach. Za książkę *Uprawa roślin południowych metodą Miczurina* nominowana w 2015 roku do Paszportu „Polityki” w kategorii „literatura”, a w 2016 do Nagrody Literackiej NIKE oraz Nagrody Literackiej Gdynia w kategorii „proza”. W 2015 roku zdobyła też Gdynską Nagrodę Dramaturgiczną za *Feinweinblein*, dramat historyczny, którego akcja rozgrywa się w latach 50. XX wieku na Górnym Śląsku.

Weronika Murek
fot. z archiwum autorki

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 16.00

Z Michałem Książkiem rozmawia Maciej Zaremba Bielawski

Michał Książek

Poeta, kulturoznawca, ornitolog, a także przewodnik syberyjski. Urodzony w 1978 roku w Oraczuwie koło Sieradza. Publikował w „Polityce”, „Twórczości” i „Lesie Polskim”. W 2013 roku ukazała się jego debiutancka książka *Jakuck. Słownik miejsca*, nominowana do Nagrody Literackiej Gdynia 2014 w kategorii „eseistyka”. W 2014 roku wydał debiutancki tom wierszy *Nauka o ptakach*, za który otrzymał nominację do Nagrody Literackiej NIKE oraz Wrocławską Nagrodę Poetycką Silesius w kategorii „debiut roku”. Jego reportaż *Droga 816* znalazł się w finałowej piątce 7. edycji Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego, był nominowany do Nagrody Literackiej Prezydenta Miasta Białegostoku im. Wiesława Kazaneckiego za najlepszą książkę 2015, do Nagrody Literackiej m.st. Warszawy 2016 w kategorii „proza” oraz do Nagrody Literackiej Gdynia 2016 w kategorii „esej”.

Michał Książek
fot. z archiwum autora

Debaty

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 13.00

**Hannah Arendt, Edith Stein, Simone Weil.
Rozum i wiara w mrocznych czasach**

Deбата z udziałem Anny Grzegorzcyk i Karoliny Wigury

Prowadzenie: Robert Piłat

Anna Grzegorzcyk

Filozofka, kulturoznawczyni, Kierowniczka Zakładu Semiotyki Kultury Instytutu Kulturoznawstwa UAM, założycielka i dyrektorka Centrum Badań im. Edyty Stein, redaktorka naczelna ukazującej się w jego ramach serii *Fenomenów* oraz prac o Edycie Stein: *Niewidzialna rzeczywistość* (1999) i *Nowa rzeczywistość* (2000). Jej obecne zainteresowania skupione są wokół semiotyki codzienności, kultury chrześcijańskiej, filozofii rozwoju duchowego i historii mistyki. Autorka książek, m.in. *Niekartezjańskie współrzędne w dzisiejszej humanistyce* (1995), *Anioł po katastrofie. Szkice z filozofii kultury* (1995), *Kochanek prawdy. Rzecz o twórczości Alberta Camusa* (1999), *Filozofia nieoczekiwanego. Między fenomenologią a hermeneutyką* (2002), *Filozofia światła Edyty Stein* (2004), *Obecność wartości* (2010), *Ponad kulturami. Uniwersalizm Edyty Stein* (2010), *Humanistyka i Obecność* (2014) i *Moi Święci* (2015).

Anna Grzegorzcyk
fot. Maciej Męczyński

Karolina Wigura

Adiunktka w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, POMP Fellow na Uniwersytecie Oksfordzkim oraz szefowa działu politycznego „Kultury Liberalnej”. Studiowała socjologię, filozofię i nauki polityczne na Uniwersytecie Warszawskim oraz na Uniwersytecie Ludwiga Maximiliana w Monachium. Jest stypendystką m.in. Instytutu Nauk o Człowieku w Wiedniu i German Marshall Fund. Za książkę *Wina narodów. Przebaczenie jako strategia prowadzenia polityki* otrzymała w 2012 roku Nagrodę im. ks. Józefa Tischnera.

Karolina Wigura
fot. z archiwum autorki

MIEJSCE:
Państwowa
Galeria Sztuki,
Plac Zdrowej z
w Sopocie

MIEJSCE:

Sopoteka (Sopot
Centrum, II piętro),
ul. Tadeusza
Kościuszki 14
w Sopocie

Katarzyna Czajka
fot. z archiwum autorki

Bernadetta Darska
fot. z archiwum autorki

Marcin Wilk
fot. z archiwum autora

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 13.00

O książkach w sieci.

Nowe sposoby promocji czytelnictwa

Debata z udziałem Katarzyny Czajki,
Bernadetty Darskiej i Marcina Wilka

Prowadzenie: Anna Dziewit-Meller

Katarzyna Czajka

Absolwentka historii i socjologii. Od 2009 na blogu *Zwierz popkulturalny* (w 2012 roku wybranym blogiem blogerów w konkursie Blog Roku) pisze o serialach, filmach i wszystkim, co związane z kulturą popularną. Poza nałogowym oglądaniem filmów i seriali oraz czytaniem komiksów pisze doktorat w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego i zajmuje się naukowo kinem polskim w dwudziestoleciu międzywojennym. W 2016 roku opublikowała debiutancką powieść *Dwóch panów z branży*.

Bernadetta Darska

Krytyczka literacka, doktor habilitowana literaturoznawstwa, adiunktka w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. W latach 2002–2009 redaktorka naczelna pisma literacko-kulturalnego „Portret”. Autorka siedmiu książek. Ostatnio opublikowała *To nas pociąga! O serialowych antybohaterach* (2012), *Śledztwo i płeć. O bohaterkach powieści kryminalnych* (2013, wyd. 2 popr.) i *Pamięć codzienności, codzienność pamiętania. Szkice o reportażu polskim XXI wieku* (2014). Od 2009 roku przez sześć lat prowadziła blog krytycznoliteracki: *A to książka właśnie!*, teraz zaprasza na *Nowości Książkowe*: www.bernadettadarska.blogspot.com.

Marcin Wilk

Dziennikarz, publicysta, z wykształcenia polonista. Publikował, głównie na temat literatury, na łamach wielu czasopism i magazynów, m.in. „Polityki”, „Tygodnika Powszechnego”, „Przekroju”. Przełożył *Równość* Stuarta White’a. Opublikował dwie książki – tom wywiadów z pisarzami *W biegu... Książka podróżna* (2010) oraz portret gwiazdy estrady polskiej lat 70. *Tyle słońca. Anna Jantar. Biografia* (2015). Jest ponadto autorem cyklu rozmów o warsztacie pracy pisarskiej regularnie publikowanych na stronie Instytutu Książki. Prowadzi bloga www.wyliczanka.eu.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 13.00

Emigracja '68

Debata z udziałem Piotra Osęki, Michała Sobelmana
i Macieja Zaremby Bielawskiego

Prowadzenie: Jacek Żakowski

Piotr Osęka

Historyk, publicysta, pracownik Instytutu Studiów Politycznych PAN. Zajmuje się dziejami politycznymi i społecznymi PRL. Autor książek *Rytuły stalinizmu* i *Marzec '68*, a także artykułów historycznych w „Newsweeku”, „Polityce” i „Gazecie Wyborczej”. W 2015 roku wydał *My, ludzie z Marca*, portret pokolenia '68 – potoczystą opowieść stworzoną na podstawie kilkudziesięciu nigdy niepublikowanych wywiadów autobiograficznych. Książka ukazuje życiorysy bohaterów od dzieciństwa aż po rok 1989; przedstawia losy zarówno legendarnych opozycjonistów, jak i mniej znanych buntowników z Warszawy, Krakowa, Wrocławia, Gdańska. Zawiera biografie działaczy urodzonych w rodzinach komunistycznych i AK-owskich, ludzi o różnych poglądach politycznych i różnym stosunku do przemian Okrągłego Stołu. Książka próbuje też odpowiedzieć na pytanie o miejsce polskiego buntu w ogólnoświatowym proteście młodzieży 1968 roku.

Michał Sobelman

Od 1993 rzecznik prasowy Ambasady Izraela w Polsce, historyk, publicysta, scenarzysta filmów dokumentalnych, tłumacz literatury hebrajskiej. Współautor samouczka języka hebrajskiego. W latach 2008–2009 redaktor naczelny miesięcznika „Słowo Żydowskie”. W 1969 roku wyemigrował do Izraela, gdzie ukończył historię i slawistykę na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie. W latach 1981–1992 był pracownikiem naukowym tej uczelni oraz współpracownikiem Instytutu Yad Vashem.

MIEJSCE:

Państwowa
Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy z
w Sopocie

Piotr Osęka
fot. z archiwum autora

Michał Sobelman
fot. z archiwum autora

Maciej Zaremba Bielawski
fot. z archiwum autora

Maciej Zaremba Bielawski

Emigrował do Szwecji w 1969 roku. Roznosił przesyłki, był salowym w szpitalu, operatorem dźwigu na budowie. Studiował historię idei. Jego dziennikarstwo zaczęło się od „Solidarności” – w 1981 roku wrócił do Polski z zamówieniami od kilku redakcji. W stanie wojennym jako kierowca ciężarówki przyjeżdżał z pomocą, a przy okazji zbierał materiały, które publikował w Szwecji pod pseudonimem Zaremba. Dziś jest publicystą i reporterem największego szwedzkiego dziennika „Dagens Nyheter”. W 1997 roku nagłośnił sprawę przymusowych sterylizacji, które państwo szwedzkie przeprowadziło w latach 1935–1976 na tysiącach „niepożądanych” obywateli. Skutkiem tych tekstów było wypłacenie ofiarom przymusowych sterylizacji ponad 250 mln koron odszkodowania. Jego publikacje wywołały burzliwą debatę na temat podobnych procedur także w innych krajach skandynawskich, Szwajcarii, USA. Można o tym przeczytać w jego książce *Higienišci. Z dziejów eugeniki* (Wydawnictwo Czarne 2011). Laureat wielu nagród, m.in. kilkakrotnie Nagrody Akademii Szwedzkiej oraz Wielkiej Nagrody Dziennikarskiej (za cykl reportaży *Polski hydraulik...* – polskie wydanie: Wydawnictwo Czarne 2008, edycja rozszerzona Wydawnictwo Agora 2013).

Varia

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 18.00

Z Grażyną i Wojciechem Jagielskimi
rozmawia Michał Nogaś

Grażyna Jagielska

Z wykształcenia dziennikarka, z zamiłowania podróżniczka, z zawodu pisarka i tłumaczka. Autorka powieści (*Korespondent*, *Fastryga*, *Paskuda*), przekładów m.in. J. G. Ballarda, Fay Weldon, Joanny Trollope oraz głośnych wspomnień: *Miłość z kamienia*. *Życie z korespondentem wojennym* i *Anioły jedzą trzy razy dziennie*. *147 dni w psychiatriku*.

Wojciech Jagielski

Pisarz, dziennikarz i reportażysta. Jako zagraniczny korespondent współpracował m.in. z Polską Agencją Prasową, „Gazetą Wyborczą”, BBC i „Le Monde”. Zajmuje się problematyką Afryki, Azji Środkowej, Kaukazu i Zakaukazia, był obserwatorem konfliktów zbrojnych w Afganistanie, Tadżykistanie, Czeczenii i Gruzji. Jest autorem reportaży literackich: *Modlitwa o deszcz* (nominacja do Nagrody Literackiej NIKE 2003), *Wieża z kamienia* (książka września Warszawskiej Premiery Literackiej 2004), *Nocni wędrowcy* (nominacja do Nagrody Literackiej NIKE 2010), *Wypalanie traw*, *Trębacz z Tembisy*, *Wszystkie wojny Lary* (nominacja do Nagrody „Newsweeka” im. Teresy Torańskiej i Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego 2015).

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 19.00

Z Elą Sidi rozmawia Remigiusz Grzela

Ela Sidi

Pisarka, blogerka, publicystka, tłumaczka z języka hebrajskiego na polski, była korespondentka PAP. Urodzona w 1965 roku. Absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Laureatka nagrody Grand Press w dziedzinie publicystyki (2014). Nominowana do Nagrody PAP i Nagrody Beaty Pawlak.

MIEJSCE:
Sopoteka (Sopot
Centrum, II piętro),
ul. Tadeusza
Kościuszki 14
w Sopocie

Grażyna i Wojciech Jagielscy
fot. Bartosz Bobkowski
(Agencja Gazeta)

MIEJSCE:
Państwowa
Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2
w Sopocie

Ela Sidi
fot. Katarzyna Sikora

Od 1991 roku mieszka na stałe w Izraelu, gdzie pracuje jako grafik komputerowy w izraelskim dzienniku „Ha'aretz”. Autorka powieści *Biała cisza*, od 2010 pisze blog *Gojka z Izraela*. W 2013 roku wydała *Izrael oswojony* przedstawiający codzienny Izrael i Izraelczyków z perspektywy zamieszkałej w Izraelu Polki. Jest współtłumaczką dramatów Hanocha Levina zebranych w antologiach *Udręka życia* i *Wielka nierządnicą z Babilonu* (ADiT 2015). Dramaty Hanocha Levina w jej tłumaczeniu były wystawiane w teatrach w Kielcach, Krakowie i Warszawie. Podczas festiwalu będzie miała premierę jej książka *Czcij ojca swego* przygotowana przez wydawnictwo Smak Słowa.

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 17.00

Z Åsne Seierstad rozmawia Paweł Goźliński

Åsne Seierstad

Dziennikarka, pisarka. Urodzona w 1970 roku w Oslo w Norwegii. W latach 1993–1997 była korespondentką w Rosji, Chinach, Kosowie i Afganistanie, relacjonowała też działania wojenne w Iraku. Opublikowała *Med ryggen mot verden* (2000), książkę o Serbii Miloševića, bestsellerowego *Księgarza z Kabulu*, *Hundre og én dag. En reportasjereise* (2003) – reportaż o Iraku – oraz *Dzieci Groznego* (2007). W 1999 roku przyznano jej tytuł najlepszej norweskiej dziennikarki telewizyjnej, trzy lata później otrzymała nagrodę stowarzyszenia norweskich reporterów oraz nagrodę norweskich Księgarzy. Dostała również nagrodę honorową norweskiej fundacji Wolne Słowo (2001), prestiżowe wyróżnienia: Peer Gynt-prisen i Den store journalistprisen (2003), nagrodę Księgarzy francuskich za *Księgarza z Kabulu* (2004). Z kolei *Dzieci Groznego* znalazły się wśród nominowanych w 2010 do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za reportaż literacki. W 2015 roku w Polsce ukazała się jej najnowsza książka *Jeden z nas. Opowieści z Norwegii* (Wydawnictwo W.A.B.). Na podstawie materiałów źródłowych maluje portret człowieka (Andersa Breivika), który przez wiele lat usiłował znaleźć swoje miejsce w społeczeństwie, a w końcu uderzył w nie w najbardziej brutalny sposób. Książka znalazła się wśród nominowanych do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za reportaż literacki.

Åsne Seierstad
fot. z archiwum autorki

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 15.00

Z Cezarym Łazarewiczem rozmawia Paweł Goźliński

Cezary Łazarewicz

Dziennikarz prasowy, reporter i publicysta. Urodzony w 1966 roku w Darłowie. Publikował w czołowych polskich tytułach prasowych, m.in. w „Gazecie Wyborczej”, „Przekroju”, „Polityce”. Autor zbioru reportaży *Kafka z Mroźkiem. Reportaże pomorskie* (2012), *Sześć pięter luksusu. Przerwana historia domu braci Jabłkowskich* (2013), *Elegancki morderca* (2015) oraz *Żeby nie było śladów. Sprawa Grzegorza Przemyska* (2016).

Cezary Łazarewicz
fot. Adam Tuchliński

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 17.00

Z Barbarą Krafftówną i Remigiuszem Grzelą rozmawia Anna Dziewit-Meller

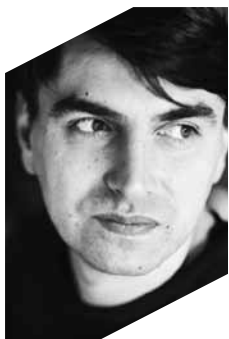
Barbara Krafftówna

Aktorka teatralna i filmowa, artystka kabaretowa i piosenkarka. Urodzona w 1928 roku w Warszawie. Zadebiutowała w 1946 roku rolą Rybaczki w *Home-rze i Orchidei* Tadeusza Gajcego w Teatrze Wybrzeże. Z trójmiejską sceną była związana do 1949 roku, potem przeniosiła się do Łodzi i Warszawy. W latach 1957–1964 roku była aktorką Teatru Dramatycznego w Warszawie, 1964–1969 Teatru Narodowego, 1969–1981 Teatru Współczesnego. W 1982 roku wyjechała do Stanów Zjednoczonych na zaproszenie Leonidasa Dudarewa-Ossetyńskiego, przedwojennego polskiego aktora i reżysera mieszkającego na stałe w USA. Pobyt za oceanem, planowany początkowo na pół roku, przeciągnął się do kilkunastu lat. W 1997 roku przyjechała do Polski ze spektaklem *Biesiada u hrabiny Kotłubaj* Witolda Gombrowicza. Rok później zdecydowała się na powrót do kraju. Zagrała w kilkadziesiąciu filmach. Zdaniem wielu krytyków jej najwybitniejszą kreacją, a zarazem jedną z najdoskonalszych kreacji kobiecych w polskim kinie, była rola Felicji w *Jak być Kochaną* Wojciecha Jerzego Hasa z 1962 roku. Grała też w serialach, m.in. jako Honorata w *Czterech pancernych i psie* (1970). Równie ważna jak role teatralne i filmowe jest jej twórczość kabaretowa. W latach 1959–1966 artystka występowała w Kabarecie Starszych Panów Jeremiego Przybory i Jerzego Wasowskiego. W 2016 roku obchodzi 88. rocznicę urodzin i 70. rocznicę debiutu scenicznego.

Barbara Krafftówna
fot. z archiwum autorki

MIEJSCE:
Państwowa
Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2
w Sopocie

Remigiusz Grzela
fot. Zija/Pióro

Remigiusz Grzela

Dziennikarz, pisarz, dramaturg, wykładowca. Autor powieści *Bądź moim Bogiem* i *Złodzieje koni*, książek reporterskich *Bagaż Franza K.*, czyli *podróż, której nigdy nie było* i *Wybór Ireny*, zbiorów wywiadów *Rozum spokorniał*, *Hotel Europa*, *Wolne*, *Obecność*, a także wywiadów-rzek, m.in. *Spełniony*, *Marian Kociniak*, *To, co najważniejsze*, *Irena Jun* i *Stanisław Brudny*, *Krafftówna w Krainie czarów*. Nominowany do nagród Grand Press, im. Barbary N. Łopieńskiej, Nagrody „Newsweeka” im. Teresy Torańskiej. Był kierownikiem literackim Teatru Na Woli w Warszawie, współpracował ze stołecznymi teatrami Wytwórnia, Studio, a także Polonia Krystyny Jandy, aktualnie związany z Teatrem Żydowskim, gdzie prowadzi cykl spotkań z wybitnymi twórcami *Bagaż Kultury*, a także od kilku lat przygotowuje literacki program Festiwalu Warszawa Singera. Barbara Krafftówna grała w jego monodramie *Błękitny diabeł* i komedii *Oczy Brigitte Bardot* (z Marianem Kociniakiem).

18-21 sierpnia 2016 (czwartek–niedziela),

godz. 13.00–20.00

Wyjechałem, wyjechałam z Polski, bo...

instalacja Krystyny Piotrowskiej

Podczas tzw. wydarzeń marcowych w roku 1968 antysemityzm w Polsce został podniesiony do rangi oficjalnego programu politycznego rządzącej partii komunistycznej. Władze PRL wezwały oficjalnie Żydów, nazywając ich syjonistami, do opuszczenia Polski. Poniżano ich w prasie, urządzano publiczne kampanie nienawiści. W latach 1968–70 wyemigrowało z Polski co najmniej 13 tysięcy polskich obywateli Żydów. Opuszczając Polskę, musieli zrzec się obywatelstwa i pozostawić dorobek swojego życia. Czterdzieści lat po tych wydarzeniach Krystyna Piotrowska poprosiła osoby, które wtedy wyemigrowały, aby jednym zdaniem opisały powód swojego wyjazdu. Instalacja video *Wyjechałem, wyjechałam z Polski, bo...* składa się z dwóch ekranów: na jednym emigranci wypowiadają się w języku polskim, na drugim mówią to samo w języku kraju, w którym się osiedlili.

Literacki muzyczny

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 21.00

Sound Island

Wstęp na koncert po okazaniu bezpłatnego zaproszenia dostępnego od 14 sierpnia w punkcie informacji Kulturalny Sopot na Placu Przyjaciół Sopotu.

Zespół jest efektem współpracy Mikołaja Trzaski z najwybitniejszymi przedstawicielami izraelskiej sceny muzyki free impro: gitarzystą Ido Bukelmanem, kontrabasistą Nadavem Maselem oraz perkusistą Haggaiem Fershtmanem. Saksofonista jest częstym gościem w Izraelu, gdzie szukając inspiracji, nawiązuje nowe muzyczne relacje. Premierowy występ zespołu odbył się w październiku 2013 roku w Klubie Hanut w Tel Awiwie. Muzyka zespołu Sound Island to przede wszystkim tradycja jazzu free, nosząca silny rys i charakter wielokulturowej tradycji muzycznej Izraela.

MIEJSCE:
Sfinks 700,
al. Franciszka
Mamuszki 1
w Sopocie

Literacki filmowy

MIEJSCE:

Sopoteka (Sopot
Centrum, II piętro),
ul. Tadeusza
Kościuszki 14
w Sopocie

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 18.00

Projekcja filmu *Przyjeżdża orkiestra*

Reżyseria: Eran Kolirin, Francja/USA/Izrael 2007, 87 min.

Oryginalna i opowiedziana z wyjątkowym humorem historia egipskiej orkiestry, która zagubiła się w Izraelu. Zespół miał zagrać na uroczystym otwarciu centrum kulturalnego. Niestety, nikt nie odebrał muzyków z lotniska, więc sami decydują się znaleźć drogę... Przywodzący na myśl dzieła Emira Kusturicy film to żywiołowa, a zarazem pełna ciepła opowieść o radości życia, przełamywaniu barier, a przede wszystkim o zwycięstwie przyjaźni nad uprzedzeniami. Film zdobył wiele nagród, w tym nagrodę publiczności Warszawskiego Festiwalu Filmowego, nagrodę Międzynarodowej Federacji Krytyki Filmowej w Cannes i dwie Europejskie Nagrody Filmowe.

MIEJSCE:

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
ul. Bohaterów
Monte Cassino 30
w Sopocie

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 13.00

Projekcja filmu *Rajski ogród*

Reżyseria: Ran Tal, Izrael 2012, 73 min.

Do Parku Narodowego Gan HaShlosa rocznie przyjeżdża 400 tysięcy ludzi, aby odpocząć nad kilkoma stawami z krystalicznie czystą wodą, zażyć kąpieli i spędzić czas z bliskimi. Spotykają się tutaj wszystkie nacje i wyznania zamieszkujące współczesny Izrael, a sam park staje się mimochodem miniaturą tego państwa, z całym skomplikowaniem jego historii, kultury i sytuacji społecznej. Idąc tropem starotestamentowej metafory rajskiego ogrodu, reżyser filmu pyta turystów i pracowników parku Gan HaShlosa o ich prywatne historie, związane z utratą i wygnaniem. Szczególnie interesuje go kontekst sytuacji

rodzinnych i małżeńskich. W efekcie za intymnymi opowieściami bohaterów filmu: kobiety wcześniej wydanej za mąż i bitej przez męża, Araba, który musiał porzucić ukochaną Żydówkę, czy Żyda rozpamiętującego śmierć ukochanego brata w wojnie Jom Kippur, reżyser odkrywa ogólny, pozapolityczny, a zrazem niezwykle przejmujący wymiar tragedii Izraela. Film otrzymał główną nagrodę Jerusalem Film Festival w kategorii „najlepszy film dokumentalny” oraz nagrodę Izraelskiego Forum Twórców Filmów Dokumentalnych.

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 15.00

Projekcja filmu *Śruba* i spotkanie z reżyserką Shirą Geffen

Prowadzenie: Magda Felis

Reżyseria: Shira Geffen, Izrael 2014, 89 min.

Shira Geffen

Reżyserka, aktorka, autorka scenariuszy i książek dla dzieci. Urodzona w 1971 roku w Tel Awiwie. Jest absolwentką Nissan Nativ Drama Studio, grała w Teatrze Narodowym Izraela Habimie oraz w teatrach Cameri i Khan. W 2005 roku założyła grupę teatralną „Knafyim” dla osób z niepełnosprawnościami. Jest autorką trzech książek dla dzieci, w 2003 roku otrzymała nagrodę Hadassah w dziedzinie literatury dla dzieci. W 2007 roku zrealizowała swój pierwszy pełnometrażowy film *Meduzy*, za który zdobyła trzy nagrody festiwalu filmowego w Cannes, w tym prestiżową Złotą Kamerę. Jej drugi film, *Śruba*, na podstawie własnego scenariusza, otrzymał nagrodę za najlepszy scenariusz Jerusalem Film Festival.

Śruba to historia dwóch kobiet, których losy krzyżują się w przygranicznym punkcie kontrolnym. Michal jest modną artystką z Tel Awiwu, przygotowuje się do nowego, kontrowersyjnego performansu, którym interesują się dziennikarze nie tylko z kraju, ale i zza granicy. Z kolei Nadine jest skromną dziewczyną z Palestyny. Każdego dnia przemierza tę samą drogę do pracy w fabryce mebli. Zamieszanie na granicy i czysty przypadek sprawiają, że bohaterki zamieniają się życiem. Utrzymany w duchu realizmu magicznego film Shiry Geffen jest wieloznaczny. Z jednej strony przemycą polityczną refleksję nad trudnymi stosunkami izraelsko-palestyńskimi, z drugiej zaś stawia pytanie o rolę i pozycję kobiet w niejednorodnym, zantagonizowanym społeczeństwie.

MIEJSCE:

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
ul. Bohaterów
Monte Cassino 30
w Sopocie

Shira Geffen
fot. Eyal Nevo

MIEJSCE:

Sopoteka (Sopot
Centrum, II piętro),
ul. Tadeusza
Kościuszki 14
w Sopocie

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 18.00

Projekcja filmu *Mój przyjaciel wróg*

Reżyseria: Eran Riklis, Francja/Wielka Brytania/Izrael 2012, 107 min.

Liban, rok 1982. Mały Fahed od lat mieszka w obozie dla palestyńskich uchodźców z dziadkiem i ojcem. Pewnego dnia chłopiec i jego koledzy widzą, jak z przelatującego nad ich głowami samolotu coś spada. Znajdują pilota Yoniego, który katapultował się, gdy jego myśliwiec zestrzelono. Żołnierz zostaje pojmany i umieszczony w tym samym obozie, w którym mieszka Fahed. Dziesięcioletek szczerze nienawidzi Izraelczyków, ale gdy Yoni w zamian za pomoc obiecuje mu powrót do Palestyny, postanawia zorganizować jeńcowi ucieczkę.

kadr z filmu *Śruba*, reż. Shira Geffen

Literacki teatralny

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 21.00

Czytanie dramatu *Na odległość splunięcia* Tahera Najiba

tłumaczenie: Agnieszka Olek

reżyseria: Joanna Zdrada

czytają: Anna Kociarz, Maciej Konopiński, Rafał Kronenberg

Pełna czarnego humoru historia Palestyńczyka, który zostawia swój ukochany Paryż i posiadając izraelski paszport, próbuje dostać się do Tel Awiwu w przeddzień rocznicy 11 września 2002. Zostaje odesłany, bo nie jest w stanie udowodnić swojej podwójnej narodowości. Następnego dnia nie jest lepiej. Jego perypetie i kłopoty na lotnisku, gdzie jest nieustannie obserwowany i kontrolowany, są pretekstem do podjęcia przez Tahera Najiba kwestii nowej fali rasizmu, która zalała świat po zamachach na World Trade Center, a także problemów podwójnej tożsamości i rozdarcia. *Na odległość splunięcia* to osobisty rozrachunek autora z palestyńsko-izraelskim konfliktem, który porusza i prowokuje bez popadania w sentymentalizm. Tekst powstał dzięki stypendium Royal Court. Jego premierę, najpierw wersję arabską, później hebrajską, przygotował Ofira Henig w 2006 roku. Tekst doczekał się kilku przekładów i inscenizacji: w Belgii, Holandii, Niemczech, Wielkiej Brytanii i Francji.

19-21 sierpnia 2016 (piątek-niedziela), godz. 21.00

Crème noir – trzyczęściowy spektakl plenerowy
na podstawie poezji Joyce Carol Oates

Minispektakle plenerowe na Skwerze Kuracyjnym oparte na poezji, muzyce i tańcu. Scenariusz i muzyka: Marcin Kulwas, reżyseria: Magdalena Płaneta, choreografia: Tatiana Kamieniecka. W roli głównej Edyta Janusz-Ehrlich

MIEJSCE:

Teatr BOTO,
ul. Bohaterów
Monte Cassino 54B
w Sopocie

MIEJSCE:

Plac przed
fontanną
na Skwerze
Kuracyjnym

MIĘSCIE:

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
ul. Bohaterów
Monte Cassino 30
w Sopocie

z Teatru Miniatura oraz tancerze Aleksandra Foltman, Kalina Porazińska, Rafał Alchimowicz, Adrian Kulesza.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 15.00

Z Królestwa Wszechwanny

spektakl na podstawie tekstów satyrycznych
Hanocha Levina oraz dyskusja o jego twórczości
z udziałem Lilian Barreto, Elżbiety Manthey,
Agnieszki Olek i Daniego Tracza

Wstęp po okazaniu bezpłatnego zaproszenia dostępnego od 14 sierpnia w punkcie informacji Kulturalny Sopot na Placu Przyjaciół Sopotu.

Z Królestwa Wszechwanny

na podstawie tekstów ze zbioru
Królestwo Wszechwanny. Proza, skecze, piosenki, poezja

tłumaczenie: Ela Sidi

reżyseria, scenografia: Piotr Kosewski

muzyka: Anna Ročławska-Musiątczyk

występują: Karolina Arczewska, Magdalena Bochan-Jachimek,
Piotr Kosewski, Krzysztof Matuszewski

Spektakl składający się z kilkunastu skeczy Hanocha Levina przedstawia polskiej publiczności mniej znaną twórczość tego autora. Pełne absurdu i charakterystycznego humoru sceny, które demaskują ludzkie charaktery i zachowania, podważają normy, przekraczają granice.

Lilian Barreto

Aktorka, żona Hanocha Levina. Zagrała wiele ról na najważniejszych scenach teatralnych Izraela, m.in. w *Heddzie Gabler* Ibsena, *Zdradzie* Pintera, *Scenach z życia małżeńskiego* Bergmana w Narodowym Teatrze Habima, *Miarka za miarkę* Szekspira i *Mewie* Czechowa w Teatrze Khan w Jerozolimie, z którym związana jest do dzisiaj. Grała również w telewizji i filmach, jest laureatką wielu nagród za pierwszoplanowe i drugoplanowe role aktorskie.

Elżbieta Manthey

Absolwentka Kulturoznawstwa (specjalność teatrologia) Uniwersytetu Wrocławskiego. Pierwsza niezależna agentka teatralna w Polsce, założycielka firmy ADiT, zajmującej się promocją dramaturgii współczesnej, reprezentowaniem autorów i tłumaczy w zakresie praw autorskich, a także działalnością wydawniczą (m.in. dwa tomy wybranych sztuk obyczajowych i mitycznych Hanocha Levina *Udręka życia* i *Wielka nierządnicą z Babilonu*).

Agnieszka Olek

Tłumaczka, lektorka współczesnego języka hebrajskiego. Absolwentka Wydziału Wiedzy o Teatrze Akademii Teatralnej w Warszawie i Filologii Hebrajskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Studiowała również na Wydziale Sztuk i Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Tel Awiwie. Zajmuje się współczesną literaturą hebrajską, dramaturgią i teatrem izraelskim – w szczególności dramaturgią Hanocha Levina, którego sztuki tłumaczy. Przetłumaczyła m.in. dramaty: *Udręka życia*, *Sprzedawcy gumek*, *Romantycy*, *Wszyscy chcą żyć*.

Dani Tracz

Producent teatralny i wydawca. Wieloletni współpracownik Hanocha Levina, producent wielu jego sztuk i wydawca wszystkich książek. Wyemigrował z Polski do Izraela w 1961 roku.

Agnieszka Olek
fot. z archiwum autorki

Dani Tracz
fot. z archiwum autora

Spotkania wydawnictw

MIEJSCE:

Klubokawiarnia
3 Siostry,
ul. Powstańców
Warszawy 6
w Sopocie

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 18.00

Wydawnictwo Oskar

Jerozolimskie spacerunki literackie

Marek Suchar, autor trzech książek o Jerozolimie i dyplomowany przewodnik po Ziemi Świętej, zabierze uczestników spotkania na nietypowy spacer po Jerozolimie – tym razem będziemy zwiedzać nie zabytki, ale miejsca związane z literaturą takich autorów jak Amos Oz, T. E. Lawrence, Lawrence Durrell, a także Agata Christie czy John Le Carre.

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 17.00

Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne

Więcej bliskości, więcej miłości – życie bez złości

Zajęcia z cyklu *Bezpieczne dziecko* dla rodziców i dzieci od 8 lat. Prowadzenie: dr Elżbieta Zubrzycka.

Złość to uczucie, którego nie lubimy, jednak często nam towarzyszy. Czy jest potrzebna? Jeśli tak, to kiedy i po co? W wielu sytuacjach pojawia się niepotrzebnie. Jak zadbać o to, by zatrzymać ją w zarodku, pozwolić za to rozwijać się miłości i bliskości? W przebiegu spotkania będzie trochę teorii i wyjaśnień, a trochę ćwiczeń – żeby nauczyć się myśleć w taki sposób, który skieruje nas ku pogodnym, pełnym radości uczuciom.

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 16.00

Wydawnictwo ADAMADA

Spotkanie z **Anitą Głowińską**,
autorką książki *Do czego służy kotlet?*

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 17.15

Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne

Dobre i złe przyjaźnie

– świat dziecka bez przemocy rówieśniczej

Zajęcia z cyklu *Bezpieczne dziecko* dla rodziców i dzieci
Prowadzenie: dr Elżbieta Zubrzycka.

Dzieci bawią się razem, uczą i kłócą ze sobą. Czasem jednak w tych kłótniach zaczyna wygrywać zawsze jedno i to samo dziecko. Wkrótce podporządkowuje sobie całą grupę. Niekiedy mały lider narzuca innym styl bycia i życia, który wcale im się nie podoba. Czego nauczyć dziecko, aby dobierało sobie odpowiednich znajomych? Po czym rozpoznać, że ktoś nadaje się na przyjaciela, a ktoś inny nie? Jak rozmawiać, by się porozumieć? Dużo porządkujących informacji pomoże rodzicom w rozmowach z dziećmi, a dzieciom w rozpoznawaniu zachowań przyjaznych, pełnych życzliwości i dobrych intencji, niezbędnych w stosunkach w gronie bliskich osób.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 17.00

Wydawnictwo Krytyki Politycznej

Spotkanie z **Martą Abramowicz**,
autorką książki *Zakonnice odchodzą po cichu*

Rozmowa poświęcona książce oraz reakcjom społecznym związanym z przewraniem milczenia o życiu zakonnicy w Polsce. Do tej pory pytanie o zakonnice w Polsce, a szczególnie los byłych zakonnicy było tematem tabu. Czy pót

roku po publikacji książki *Zakonnice odchodzą po cichu* możliwa jest otwarta rozmowa o codziennych zmaganiach kobiet noszących habit lub tych, które z niego zrezygnowały?

MIEJSCE:

Klub Atelier,
al. Franciszka
Mamuszki 2
w Sopocie

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 13.00

Wydawnictwo Tako

Morskie warsztaty dla dzieci

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 12.00

Wydawnictwo EneDueRabe

Spotkanie z **Natalią Sherbą**,

autorką książki *Czarodzieje. Klucz czasu*

Natalia Sherba

Białoruska dziennikarka i pisarka. Laureatka prestiżowej nagrody EuroCon 2010 (ESFS Awards) w kategorii „najlepszy debiut” oraz nagrody Srebrny Kadcuceusz międzynarodowego festiwalu Gwiezdny Most 2010. W tym samym roku Natalia Sherba zajęła I miejsce w konkursie Nowa książka dla dzieci przeprowadzonym przez wydawnictwo Rosman, za powieść *Klucz czasu dla Wasylisy*. W marcu 2011 roku nakładem tego wydawnictwa ukazał się pierwszy tom cyklu – *Czasodzieje. Klucz czasu*. Jej opowieść o planecie Elfara, świecie chronomagów, wróżek i czasomajstrów, może śmiało rywalizować z zachodnimi klasykami gatunku – serią o Harrym Potterze J. K. Rowling czy trylogią *Mroczne materie* Philipa Pullmana.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 12.00

Wydawnictwo ADAMADA

Warsztaty dla dzieci z **Grażyną Rigall**,

ilustratorką książki *Humory Hipolita Kabla*

Literacki dla dzieci

ZAPISY:

warsztaty@literackisopot.pl

MIEJSCE:

Minitęka,
ul. Obrońców
Westerplatte 16
w Sopocie

WARSZTATY RODZINNE EMOCJE OD Z DO A

Cykl warsztatów rodzinnych *Emocje od Z do A*, stworzony przez Miejski Teatr Miniatura w Gdańsku i Wydawnictwo EneDueRabe z inspiracji niezwykle popularnymi w Szwecji warsztatami, ma pokazać, jak na podstawie wybranych książek można rozmawiać z dziećmi na tematy ważne dla ich rozwoju emocjonalnego. Najpierw dorośli z dziećmi oglądają wspólnie czytanie wybranej książki przygotowane przez aktorów Teatru Miniatura, a następnie równolegle odbywają się warsztaty dla dorosłych z psycholożką Joanną Trzaską oraz dla dzieci z psycholożką Aleksandrą Musielak.

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 11.00

Emocje od Z do A: 0 marzeniach | warsztaty rodzinne

Performatywne czytanie książki *Tata ucieka z cyrkiem*

Etgara Kereta (Wydawnictwo Nisza) w wykonaniu

aktorów Teatru Miniatura: Edyty Janusz-Ehrlich

i Piotra Kłudki

Warsztaty dla dorosłych *Dlaczego warto nasze dzieci uczyć marzyć?*
prowadzenie: Joanna Trzaska

Warsztaty dla dzieci: *Rozmarzmy się...*

prowadzenie: Aleksandra Musielak (Akademia Rozwoju Rodziny
POZYTYWKA)

O książce:

Tata szaleje z radości, bo do miasta przyjechał cyrk. Po przedstawieniu, zamiast wrócić do domu, wyrusza z cyrkiem w świat. W końcu wraca, jest wielka

radość, ale czy wszystko będzie jak dawniej? Pierwsza książka dla dzieci Etgara Kereta z fantastycznymi ilustracjami Rutu Modan, znanej autorki komiksów. To książka o tym, że dorośli też mają marzenia i że życie może być cyrkiem, jeśli tylko się na to pozwoli.

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 11.00

Emocje od Z do A: O bliskości | warsztaty rodzinne

Performatywne czytanie książki *Kocioludek*

Etgara Kereta (Wydawnictwo W.A.B.)

w wykonaniu aktorów Teatru Miniatura:

Edyty Janusz-Ehrlich i Piotra Kłudki

Warsztaty dla dorosłych *Co rodzice wiedzą o swoich dzieciach i co dzieci wiedzą o swoich rodzicach*

prowadzenie: Joanna Trzaska

Warsztaty dla dzieci *Co kocioludki lubią najbardziej?*

prowadzenie: Aleksandra Musielak (Akademia Rozwoju Rodziny POZYTYWKA)

O książce:

Najnowsza książka obrazkowa Etgara Kereta, który zabiera dzieci w fascynującą podróż po świecie wyobraźni i fantazji. To historia chłopca-kotka, pełna niesamowitych przygód, w których nie brakuje egzotycznych zwierząt, a jedną z głównych postaci jest ekscentryczny kapitan statku powietrznego. Książka porusza temat relacji między ojcem a synem, rodzicami i dziećmi we współczesnym świecie. To mądra i ciepła opowieść dla całej rodziny.

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 11.00

Opowieści z walizki: O dwóch narzeczonych

Teatr opowieści z muzyką na żywo inspirowany klasycznymi żydowskimi bajkami. Ojciec pięknej Sary nie wie, któremu z kandydatów oddać rękę córki.

Wysła więc obydwu chłopców w świat po prezent dla dziewczyny. Który przyniesie cenniejszy podarunek, ten zostanie mężem. Piękna opowieść o tym, że w życiu liczą się oparte na wartościach zasady, wrażliwość i gotowość niesienia pomocy innym.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 11.00

Opowieści z walizki: Głos z nieba

Teatr opowieści z muzyką na żywo inspirowany klasycznymi żydowskimi bajkami. Kilka żydowskich przypowieści nawiązujących do przekazu biblijnego, podkreślających znaczenie prawego i uczciwego życia.

WARSZTATY DLA DZIECI KSIĘGARNI AMBELUCJA

[Warsztaty plastyczne inspirowane literaturą czeską dla dzieci.](#)

[Pomysł i prowadzenie: Agata Półtorak \(18, 20 i 21 sierpnia\),](#)

[Grażyna Rigall \(19 sierpnia\).](#)

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 13.00

Koza złotka

Najpierw przeczytamy jedno z najpiękniejszych opowiadań Isaaca Bashevisa Singera o zaufaniu i przyjaźni między człowiekiem i zwierzęciem, a potem wykonamy kozy-zabawki z tektury, drucików i filcu.

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 13.00

Bliscy nieznajomi

Z polskiego i hebrajskiego alfabetu wybierzemy litery, które pasują do siebie kształtem, uzupełniają się „przytulają” do siebie. Może niektóre są do siebie podobne, może są zupełnie inne. Stworzymy z nich pary, grupy, kolorowe obrazki. Użyjemy do tego papieru, tuszu, kredek i ołówków.

MIEJSCE:
Park Północny
w Sopocie

MIEJSCE:
Koło fontanny
Jasia Rybaka.
ul. Bohaterów
Monte Cassino 54
w Sopocie

MIEJSCE:
Park Książki,
Park Północny,
al. Franciszka
Mamuszki 1-2
w Sopocie

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 13.00

Babcia robi na drutach

W konwencji teatru Kamishibai zobaczymy interpretację ponadczasowej bajki Uriego Orleva o uprzedzeniach i krzywdzie, jaką można wyrządzić drugiemu człowiekowi, ale też o sile wyobraźni, nadziei i determinacji. W części plastycznej wykonamy wyszywane prace plastyczne z wełny, guzików i mikrogumy.

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 13.00

Tata ucieka z cyrkiem

Wspólnie przeczytamy pełną humoru bajkę Etgara Kereta i przekonamy się, że warto mieć marzenia, bo mogą się spełnić zupełnie nieoczekiwanie! W części plastycznej wykonamy dużą makietę areny cyrkowej z wyciętymi z tektury i malowanymi postaciami cyrkowców.

MIEJSCE:

ParK Książki,
ParK Północny,
al. Franciszka
Mamuszki 1-2
w Sopocie

WARSZTATY DLA DZIECI W PARKU KSIĄŻKI

Codziennie o 17.00 zapraszamy na warsztaty, które poprowadzi Agnieszka Muras z Krytyki Politycznej. Warsztaty będą prowadzone na podstawie Książek Wydawnictwa Krytyki Politycznej w serii dla najmłodszych. Zapraszamy do rozmowy o współpracy, zaufaniu, biedzie, ekonomii oraz wojnie.

Literacki dla młodzieży

Pierwsze w kilkuletniej historii festiwalu pasmo dla młodzieży. Zapraszamy na spotkanie z Rafałem Kosikiem, autorem jednej z najpopularniejszych współczesnych polskich serii książek dla młodzieży *Felix, Net i Nika* wydawanej od 2004 roku, oraz warsztaty komiksu z jedną z najlepszych autorek komiksów na świecie, dwukrotną zdobywczynią prestiżowej Nagrody Eisnera, Rutu Modan.

Rafał Kosik
fot. zukistudio

18 sierpnia 2016 (czwartek), godz. 13.00

Z Rafałem Kosikiem rozmawia Miłosz Konarski

Rafał Kosik

Pisarz, publicysta, scenarzysta i wydawca, współwłaściciel wydawnictwa Powergraph. Grafik komputerowy i niedokończony architekt, niepoprawny gadżetomaniak, futurysta i pesymista. Interesuje go fantastyka socjologiczna, kuchnia i samochody 4X4. Jako pisarz zadebiutował w 2001 roku na łamach „Nowej Fantastyki” opowiadaniem *Pokoje przechodnie*. Największą popularność przyniósł mu cykl powieści science fiction z serii *Felix, Net i Nika*, w którym zostało wydanych już 14 tomów. Teraz serią *Amelia i Kuba* przymierza się do podbicia serc najmłodszych czytelników.

MIEJSCE:

Sopoteka (Sopot
Centrum, II piętro),
ul. Tadeusza
Kościuszki 14
w Sopocie

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 11.00

Warsztaty komiksu z Rutu Modan

Rutu Modan

Izraelska ilustratorka i autorka komiksów. Autorka serii komiksów, które regularnie ukazywały się w czołowych izraelskich dziennikach i współredaktorka izraelskiej edycji „Mad Magazine”. Jej ilustracje były publikowane m.in. w „New York Timesie”, „New Yorkerze”, „London Timesie” i „Le Monde”. Jest jedną z założycieli i członkinią Actus Independent Comics, międzynarodowego kolektywu twórców komiksu i niezależnego wydawnictwa, które działało w latach 1995–2010. W 2013 roku z prof. Yirmi Pinkus założyła Noah Library – niezależne wydawnictwo specjalizujące się w komiksach dla dzieci i młodzieży. Jest laureatką wielu nagród w Izraelu i za granicą, m.in. dwukrotnie zdobyła złoty medal w konkursie Best Illustrated Children’s Book organizowanym przez Muzeum Izraela. Wydała dwie powieści graficzne: *Rany wylotowe* i *Zaduszki*, które otrzymały m.in. najważniejsze amerykańskie wyróżnienie w dziedzinie komiksu – Nagrodę Eisnera.

Rutu Modan
fot. z archiwum autorki

Rutu Modan, fragment komiksu *Uczta u Królowej*, tłum. Zuzanna Solakiewicz, Kultura Gniewu

Literacki 2017: Hiszpania

21 sierpnia 2016 (niedziela), godz. 21.00

*Opowieści flamenco
tańcem i słowem pisane*

Anna Mendak

Jedna z najbardziej cenionych tancerzek flamenco w Polsce. Pierwsze kroki flamenco stawiała w szkole „Alejandra” Grażyny Adamczyk. Pod jej skrzydłami zaczęła też koncertować z zespołami Ritmo Flamenco oraz Manos y Tacónes. Przez ostatnie 20 lat uczestniczyła w licznych kursach prowadzonych w Polsce i za granicą, ale przede wszystkim pracowała indywidualnie oraz pobierała lekcje u cenionych artystów takich jak Carmen de Torres, Juan Polvillo, Ana Maria Amahi, Araceli de Alcalá, Adela Campallo, El Torombo, Mercedes Ruiz. Przez ponad 10 lat była czołową tancerką znanych polskich grup Danza del Fuego i Rumbero Flamenco. Współpracowała także z zespołami Tortillas de Patatas, Sueño Andaluz, Viva Flamenco!, a ostatnio występuje z Los Bomberos i Tanto Flamenco. W roku 2003 otrzymała stypendium w Juan Polvillo Escuela Flamenca w Sewilli. W 2004 roku zajęła I miejsce w konkursie na najlepszą polską tancerkę flamenco podczas III Łódzkiego Festiwalu Flamenco oraz zdobyła nagrodę publiczności. Współpracowała ze słowacko-hiszpańską grupą Agustito. Występowała nie tylko w wielu miastach Polski, ale także w Niemczech, Czechach, Austrii, Francji, Szwecji, Danii, Wielkiej Brytanii, na Słowacji, Łotwie i Białorusi. Od 2014 roku zaangażowana jest w superwidowisko *La Zarzuela* przygotowywane przez Operę Wrocławską w ramach projektu Wrocław – Europejska Stolica Kultury 2016.

MIEJSCE:
Teatr BOTO,
ul. Bohaterów
Monte Cassino 54B
w Sopocie

Michał Krygowski

Gitarzysta flamenco. W latach 2001–2008 członek krakowskiej grupy flamenco Aire Andaluz, potem występował z tancerką Bogumiłą Delimatą i jej zespołem La Bogusha y su Grupo. Autor muzyki do spektakli teatralnych *Gilori* oraz *Konstrukcje kojarzące się z wolnością i swobodą* w reżyserii Pawła Buszewicza. Akompaniuje śpiewakom z Andaluzji (Juan F. Rubio, Carlos Torres Llaguita, Sara la Samarona). Kształcił się u takich gitarzystów jak m.in. José María González, Bonilla El Mami, Jose Andrés Cortés czy Alberto López.

Marysia Świątłoń

Śpiewaczka flamenco. Kształciła się w krakowskiej szkole Almoraima oraz u hiszpańskich nauczycieli takich jak Carmen Doorá, Sara la Samarona, Juan F. Rubio, Paz de Manuel i Antonio el Cafelete. Pracę nad głosem prowadziła także pod kierunkiem krakowskiej ekspert od emisji głosu, Grażyny Naszkiewicz-Smukalskiej oraz w madryckiej szkole teatralnej Réplika Teatro pod opieką Socorro Anadón. Ostatnio występuje z artystami polskiej sceny flamenco, m.in. z Michałem Krygowskim, Marco Trimbolim, Tanią Camacho-Regnier i Martą Ciesielską.

Park Książki

MIEJSCE:
Park Książki,
Park Północny,
al. Franciszka
Mamuszki 1–2
w Sopocie

Świetlica Krytyki Politycznej w Trójmieście zaprasza na spotkania i warsztaty literackie w plenerze. Codziennie od 18 do 21 sierpnia o 13.00 i 17.00 warsztaty dla dzieci, o 14.00 ZACZYTAJMY SIĘ! (czytanie na głos fragmentów książek: *Byliśmy przyszłością* Jael Neeman i *Góra Tajget* Anny Dziewit-Meller oraz dyskusja) lub KRYTYCZNY PRZEGLĄD PRASY (omawianie doniesień medialnych z zaproszonymi gośćmi, którzy niejednokrotnie odkryją przed uczestnikami i uczestnikami drugie, a może nawet i dziesiąte dno kontrowersyjnego tematu), o 15.00 ENGLISH BOOK DLA DZIECI (czytanie dzieciom książek w języku angielskim, prowadzenie: Anna Rostankowska), a o 16.00 BOOK DISCUSSION CLUB [dyskusyjny klub książki w języku angielskim dla dorosłych wokół opowiadań Etgara Kereta, Jael Neeman i Isaaca Bashevisa Singera, prowadzenie: Aleksandra Hołubowicz]. W niedzielę 21 sierpnia o 16.00 zapraszamy na występ Chóru TAK. Wydarzeniom będzie towarzyszyła w godzinach od 12.00 do 18.00 Letnia Czytelnia z książkami dla dorosłych i dla dzieci oraz wspólnotowa przestrzeń ekspresji literacko-rysunkowych.

To się zaczęło od pocałunku. Prawie zawsze to się zaczyna od pocałunku. Ela i Tziki leżeli nadzy w łóżku, połączeni tylko językami, kiedy poczuła ukłucie.

– Zraniłem cię? – zapytał Tziki, a gdy potrząsnęła przecząco głową, dorzucił szybko:
– Krew ci leci.

I rzeczywiście leciała jej krew.

– Przepraszam – powiedział i dopiero wówczas wstał z łóżka i zaczął krążyć niespokojnie po kuchni. Wyciągnął z zamrażarki foremkę z lodem i uderzył nią sprawnie o marmurowy blat.

– Proszę. – Podał jej kilka kostek drżącą ręką. – Przyłóż to do ust. No weź, to ci zatrzyma krwawienie.

Tziki zawsze był dobry w takich sprawach. W wojsku był sanitariuszem. Miał też kwalifikacje przewodnika.

– Przepraszam – ciągnął lekko poblady – widocznie cię ugryzłem, wiesz, to z namiętności.
– Niis saaszego. – Uśmiechnęła się do niego z kostką lodu przyłożoną do dolnej wargi.
– Niis sie nie ssało.

Co oczywiście było kłamstwem. Bo „ssało się” bardzo dużo. Nie codziennie ktoś, z kim mieszkasz, rani cię do krwi, a potem jeszcze kłamie, że cię ugryzł, kiedy ty wyraźnie czułaś ukłucie.

Nie całowali się potem przez kilka dni, z powodu ranki. Usta to bardzo wrażliwy rejon. A później, kiedy już tak, to bardzo ostrożnie. Czuła, że on coś ukrywa.

I rzeczywiście, pewnej nocy wykorzystała, że śpi z otwartymi ustami, delikatnie wsunęła mu palec pod język i znalazła to. Niewielki zamek błyskawiczny. Zameczek. Ale kiedy go pociągnęła, cały jej Tziki otworzył się jak ostryga, a w środku spoczywał Jurgen. Jurgen, w przeciwieństwie do Tzikiego, miał kozią bródkę, niezwykle starannie uformowane baczki i nieprzystrzyżonego kutasa. Ela przyjrzała mu się śpiącemu, złożyła cichuteńko opakowanie Tzikiego i schowała je do szafki kuchennej, za kubłem, tam gdzie trzymali torby na śmieci.

Życie z Jurgenem nie było łatwe. Seks był świetny, ale Jurgen dużo pił, a kiedy pił, potrafił narobić dużo hałasu i obciachu. Lubił także wpędzać ją w poczucie winy za to, że dla niej opuścił Europę i zamieszkał tutaj. I zawsze kiedy w kraju działo się coś złego, nieważne, czy w życiu, czy w telewizji, mówił jej „Popatrz, jakie jest to twoje państwo” i to „twoje” brzmiało strasznie oskarżycielsko, a jego hebrajski był okropny. Jej rodzice nie lubili Jurgena, a matka, która akurat bardzo lubiła Tzikiego, mówiła o nim „goj”. Ojciec zawsze go pytał o pracę, a Jurgen zawsze parskał śmiechem i wygłaszał zdanie: „Panie Szwiro, praca jest jak wąsy, już dawno wyszła z mody”. Jakoś nigdy nikogo to nie rozśmieszało. Na pewno nie ojca Eli, który wciąż jeszcze nosił wąsy. Ostatecznie Jurgen zerwał z nią. Wrócił do Düsseldorfu robić swoją muzykę i żyć z zasiłku dla bezrobotnych. W tym kraju, powiedział, nigdy mu się nie uda być piosenkarzem, akcent zawsze będzie przemawiał przeciw niemu. Ludzie tu są pełni uprzedzeń, nie lubią Niemców. Ela nic nie powiedziała, ale w głębi czuła, że w Niemczech też jego dziwna muzyka i kiczowate teksty dużo dalej go nie zaprowadzą. Jedną piosenkę napisał nawet o niej. Miała tytuł *Goddess* i cała była o tym, jak się kochają na falochronie, a jej orgazm jest jak fala rozbijająca się o skały – to cytat.

To się stało pół roku po odejściu Jurgena – szukała torby na śmieci i znalazła opakowanie Tzikiego. Może to był błąd otwierać mu ten zamek błyskawiczny, pomyślała. Może. W tych sprawach trudno mieć pewność. Tego samego wieczoru, myjąc zęby, przypomniała sobie znowu ten pocałunek i ukłucie. Wypłukała usta dużą ilością wody i spojrzała w lustro. Została jej blizna, a kiedy zbadała ją z bliska, dostrzegła pod językiem mały zamek błyskawiczny. Dotknęła go niepewnie palcem. Spróbowała wyobrazić sobie, jaka będzie w środku. Napełniło ją to sporą nadzieją, ale też niemałą obawą, szczególnie przed piegami na rękach i wysuszoną skórą na twarzy. Może będzie miała tatuaż, pomyślała. Różę. Zawsze chciała sobie zrobić, ale nie miała odwagi. Wydawało jej się, że to strasznie boli.

Etgar Keret, opowiadanie *Ukłucie* ze zbioru *Nagle pukanie do drzwi*
przekład: Agnieszka Maciejowska, Wydawnictwo W.A.B.

Gra miejska: Śladami sopockich Żydów

PUNKT

STARTOWY:

Plac Przyjaciół
Sopotu

20 sierpnia 2016 (sobota), godz. 12.00

Przed II wojną światową teren Sopotu zamieszkiwała znaczna społeczność żydowska. Dzięki grze miejskiej mamy szansę odkryć jej ślady w dzisiejszym Sopocie. To również świetna okazja, by poznać historię i topografię miasta czy znaleźć alternatywne trasy spacerowe. Punkty kontrolne rozmieszczone będą w sąsiedztwie głównego deptaka Sopotu, ul. Bohaterów Monte Cassino, m.in. przy byłej Synagodze, religijnej rzeźni, żydowskim domu towarowym czy kibucu. W każdym z nich na uczestników czekają zadania. Kolejność zaliczania punktów jest dowolna. Aby wziąć udział w losowaniu nagród, należy zaliczyć wszystkie punkty, potwierdzone pieczętkami z punktów kontrolnych. Losowanie zwycięzców nastąpi po zebraniu wszystkich kart gry.

Zapisane w chlebie

19 sierpnia 2016 (piątek), godz. 12.00–17.00

Anna Królikiewicz

Zapisane w chlebie | Written in bread

Kuratorka: Emilia Orzechowska

Projekt Anny Królikiewicz wykorzystuje tradycje pieczenia chleba istniejące w Izraelu i Polsce do postawienia pytania o relacje i pola wzajemnych inspiracji między dwiema kulturami. To realizacja oparta o różne aspekty kultury pieczenia chleba – te na poziomie międzynarodowym, narodowym, a także bardzo osobistym i lokalnym. W nauczaniu żydowskim chleb był porównywany do Tory, której „jedzenie” czy „dzielenie się nią” znaczyło czytanie i rozumienie przepisów Bożych (Ks. Powtórzonego Prawa 8:3). W tradycji polskiej chleb i dzielenie się nim ma silnie zakorzenione znaczenie symboliczne i kulturowe.

Artystka zaprasza wszystkich do wspólnej stolnicy na świeżym powietrzu, w ogrodzie Muzeum Sopotu, gdzie wraz z innymi gośćmi – piekarzami i ekspertami – uczestnicy będą zagniatać ciasto i na miejscu wypiekać chleb. Te czynności staną się pretekstem do rozmowy o historii pieczywa, jego rodzajach, o pospiesznie wypiekanym chlebie emigrantów i wzrastającej wolno i w spokoju chałce. W wymianie doświadczeń i opowieści poszukiwać będziemy związków między wypiekami opartymi o domowy zaczyn chlebowy w Polsce i tymi, które zdobią stoły Izraela.

Rezultatem projektu ma być m.in. kolekcja zakwasów: Muzeum Zakwasu i Zeszyt. Artystka zaprasza wszystkich uczestników, aby przynieśli z domu własny żytni zakwas i po upieczeniu swoich chlebów zostawili jego część w specjalnej gablocie w Muzeum Sopotu wraz z opowieścią o przepisie, porcjach i historii robienia zakwasu w swojej kuchni. Do przygotowania ciasta

MIEJSCE:

Muzeum Sopotu,
ul. Józefa
Poniatowskiego 8
w Sopocie

używany jest zakwas ciasta żytniego, pozostawiony z poprzedniego wypieku lub przygotowany zakwas z mąki żytniej, zawierający rozmnożone bakterie kwasu mlekowego i dzięki drożdżom. Woda i światło tworzą jego pamięć. Dzielenie zakwasem jest dobrą tradycją – to dzielenie się zaczynem pokarmu. Królikiewicz pisze: „o zaczynie myślę w tym projekcie w kilku wymiarach: jak o zaczynie rozmowy, dialogu, uczenia się przez wspólną pracę i zabawę, w których partycypować mogą wszyscy, jeśli dołączą do stolnicy. Właśną rolę w projekcie sytuuję w zaczynieniu idei i rozprzestrzenieniu jej, zaproszeniu do uczestnictwa, ale nie chcę jej formować, a bardziej „doglądać”. Posadzenie przy jednym stole ludzi wywodzących się z odmiennych tradycji buduje atmosferę sprzyjającą wymianie. Bogate, inspirujące tło kulturowe pokarmów sprzyja dostrzeżeniu tego, co niepowtarzalne, lokalne, pielęgnowane w rytuałach związanych z karmieniem, tego, co zachowało się z sąsiedzkiego lub rodzinnego przekazu. Wreszcie – inspiruje do zebrania wspomnień, wyprowadzenia na światło dzienne zapisków, zeszytów z przepisami, osobistych doświadczeń, budzi pamięć o lokalnej historii i apetyt do wystuchania, co przez pokarm mówi ziemia”.

Muzeum na Kótkach

**19–21 sierpnia 2016 (piątek–niedziela),
godz. 11.00–20.00**

MIEJSCE:
Skwer Kuracyjny
w Sopocie

Projekt Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN przypomina o współistnieniu społeczności polskiej i żydowskiej na przestrzeni tysiąca lat. Przez wieki Polska była najważniejszym ośrodkiem żydowskiego życia umysłowego, religijnego i kulturalnego, a Żydzi stanowili 10% wszystkich mieszkańców. Umieszczona w przenośnym pawilonie wystawa odwiedza głównie miasta do 50 tysięcy mieszkańców oraz wybrane festiwale, opowiadając o kulturze i historii polskich Żydów. Dzięki modelowi typowego żydowskiego miasteczka, interaktywnej mapie, judaikom, fragmentom wspomnień i wywiadów oraz elementom przeznaczonym dla najmłodszych, odwiedzający mogą poznać święta i zwyczaje dawnych sąsiadów.

Festiwal Literacki Sopot otwiera kolejny sezon podróży Muzeum na Kótkach. W kolejnych miesiącach wystawa odwiedzi jeszcze Kutno, Oświęcim, Olkusz, Wadowice, Markową, Przeworsk, Radomsko, Poddębice, Knyszyn, Białowieżę, Wołyń, Lubartów, Opoczno, Łódź, Skierniewice, Krośniewice i Głowno. Od czerwca 2014 do kwietnia 2016 roku Muzeum na Kótkach można było spotkać w 47 miastach w całej Polsce.

Wsparcie udzielone z funduszy norweskich i EOG przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię.

www.eeagrants.org, www.norwaygrants.org

Warsztaty kulinarne

20 sierpnia 2016 (sobota)

Warsztaty kulinarne ze zwyciężczynią izraelskiej edycji programu *MasterChef*, **Nof Atamna-Ismaeel**

Nof Atamna-Ismaeel

Urodzona w 1981 roku w Baqa al-Gharbiya, arabskim mieście na północy Izraela. Absolwentka biologii oraz mikrobiologii i biotechnologii Uniwersytetu w Tel Awiwie, doktor mikrobiologii morskiej Izraelskiego Instytutu Technologii Technion. W 2014 roku zwyciężyła w izraelskiej edycji programu *MasterChef*. Od tej pory skupiła się przede wszystkim na gotowaniu, m.in. jest dyrektorką artystyczną pierwszego arabskiego festiwalu jedzenia w Izraelu oraz prowadzi zajęcia poświęcone współczesnej kuchni izraelskiej i kuchni arabskiej.

Warsztaty literackie

**20-21 sierpnia 2016 (sobota-niedziela),
godz. 12.00-14.00**

Warsztaty literackie z **Beatą Chomąrowską**

Podczas warsztatów przyjrzymy się współczesnej izraelskiej literaturze pisanej przez kobiety, próbując przybliżyć polskiemu czytelnikowi jej mniej znane i odległe od stereotypów oblicze. Szczególną uwagę poświęcimy wizerunkowi miasta w twórczości izraelskich pisarek. Podczas pierwszej części zajęć zapoznamy się z fragmentami książek, szukając podobieństw w narracji i zastanawiając się, czy istnieje wspólny mianownik dla „współczesnej literatury Izraela”. W drugim dniu uczestnicy będą mieli okazję sami spróbować się jako pisarze.

Beata Chomąrowska

Pisarka i dziennikarka, autorka m.in. *Stacji Muranów* (Wydawnictwo Czarne 2012), powieści *Prawdziwych przyjaciół poznaje się w Bredzie* (Wydawnictwo Czarne 2013), reportażowej biografii Pałacu Kultury i Nauki *Pałac. Biografia intymna* (SIW Znak 2015). Stale współpracuje z „Tygodnikiem Powszechnym” i „Gazetą Wyborczą Stołeczną”. Prezeska Stowarzyszenia Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych Stacja Muranów, obecnie pracuje nad powieścią oraz polsko-berlińską książką dotyczącą doświadczeń życia w osiedlach z wielkiej płyty. Wspólnie z Marią Kossak współtworzy platformę Berlin-Warszawa @rtpress.

Wystawy

MIEJSCE:

Sopoteka (Sopot
Centrum, II piętro),
ul. Tadeusza
Kościuszki 14
w Sopocie

**16-20 sierpnia 2016 (wtorek-sobota),
godz. 9.00-20.00**

Nasi Izraelczycy. Losy polskich Żydów w Izraelu

Wystawa przygotowana przez Ambasadę Izraela z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych. Prezentuje biografie, dokumenty i zdjęcia związane z pochodzącymi z Polski wybitnymi obywatelami Izraela – sławnymi politykami, działaczami społecznymi, ludźmi kultury i nauki. Celem wystawy jest pokazanie, że Korzenie Państwa Izrael, jego życia politycznego, kulturalnego i społecznego sięgają Polski, a duma z jego osiągnięć może łączyć na równi Izraelczyków i Polaków.

MIEJSCE:

Miniteka,
ul. Obrońców
Westerplatte 16
w Sopocie

16-19 sierpnia 2016 (wtorek-piątek)

Izraelska ilustracja dziecięca

Wystawa przedstawia najciekawsze przykłady ilustracji książkowej związanej z publikacjami dziecięcymi. Można obejrzeć dzieła najwybitniejszych izraelskich grafików, takich jak m.in. Gilad Soffer, Naama Benziman, Avner Katz czy Rinat Hoffer.

Zdarzyło się przed festiwalem

21 marca 2016, Sopoteka

Spotkanie z **Olgą Tokarczuk**

Prowadzenie: Kazimiera Szczuka

13 kwietnia 2016, Sopoteka

Spotkanie z **Angeliką Kuźniak**

Prowadzenie: Dorota Karaś

7 maja 2016, Sopoteka

Spotkanie z **Dawidem Grosmanem**

Prowadzenie: Justyna Sobolewska

21 maja 2016, Sopoteka

Warsztaty *Opisz literaturę... komiksem*

Prowadzenie: Piotr Szulc i Jakub Babczyński

Od razu rozpoznał ciało, ale nic nie powiedział, bo w mieszkaniu znajdowali się ludzie, którzy nie powinni tego wiedzieć. I ta cisza...

Dwóch ratowników medycznych stało w kuchni, czekając na instrukcje, jeden z policjantów warował przy drzwiach. Wszyscy chodzili na palcach i mówili szeptem, jakby nie chcieli obudzić kobiety leżącej na dywanie w salonie. Jeden z ratowników wskazał na nią, gdy Awi wszedł, ale on zauważył ją już wcześniej. Zbliżył się ostrożnie. Nachylił się. Leżała na plecach, kolana miała ugięte i otwarte jedno, prawe oko. Na dywanie wyszyte były kolorowe ptaki. Możliwe, że przez kilka pierwszych minut nie powiedział, że wie, kim ona jest, także dlatego, że był w szoku. Od dnia nominacji na szefa wydziału wiedział, że Kiedyś nadejdzie jego pierwsze śledztwo w sprawie o morderstwo, a jak się pojawiło, wcale nie był gotowy.

Poprzedniego wieczoru podano w wiadomościach, że rano nadejdą burze, i rzeczywiście, gdy się obudził, usłyszał ciężkie krople deszczu uderzające w okno. Zadzwoił na komisariat i poinformował koordynatorkę dochodzeń, Lital Levy, że bierze wolne. Zrobił to tym chętniej, że na ten dzień zaplanowano szkolenie w komendzie głównej dla śledczych zajmujących się cyberprzestępstwami i musiałby w nim uczestniczyć. Następnie zrobił Marianne i sobie czarną kawę i zaniósł kubki do łóżka. Zostali pod kocem przez cały ranek i obejrzel na laptopie parę odcinków *Mostu nad Sundem*.

Awi zamknął oczy.

Ojciec wszedł do pokoju, położył rękę na jego czole i powiedział, że może zostać w domu zamiast iść do szkoły. Kiedy drzwi zamknęły się za rodzicami, przyjemne ciepło ogarnęło jego ciało. Wiedział, że nie wróci do wieczora, miał więc czas, by pokręcić się po mieszkaniu, jakby należało do niego. Przygotował sobie ogromne śniadanie.

Marianka potrząsnęła nim delikatnie, gdy poznała po jego wyrównanym oddechu, że usnął. Za każdym razem kiedy otwierał oczy, filmowi detektywi znajdowali kolejne ciało.

- Co, znowu morderstwo? - zapytał.

Nie miał szans odkryć, kim jest zabójca, przed dziwną duńską detektyw Sagą Norén, ale nie zależało mu.

Po południu pojechali do Tel Awiwu. Awi włożył brzydką niebieską parkę, którą miał na sobie, gdy wchodził na górę Hermon zimą 2007 roku, a Marianka wełniany płaszcz, który przywiozła z Brukseli. Zostawili samochód na niemal pustym parkingu niedaleko plaży i korzystając z tego, że deszcz chwilowo przestał padać, usiedli na mokrej ławce. Na plaży nie było nikogo poza parą Arabów z dzieckiem. A telefon Awięgo nie dzwonił.

Większość policjantów zajmowała się odblokowywaniem zakorkowanych dróg, ewakuacją zalanych budynków i wypadkami drogowymi. Kiedy Awi był początkującym policjantem, także zajmował się takimi sprawami. Teraz był szefem wydziału, rozwiązał sprawę napadu, który wydarzył się niedaleko stąd, uratował dwójkę dzieci i nie musiał już stać w deszczu na jakimś skrzyżowaniu i kierować ruchem, gdy zepsuły się światła. Kiedy znów zaczęło padać, skryli się w delfinariu, a potem zjedli ryż i zupę fasolową w restauracji na suku. Marianka nie mówiła już, jak tęskni za zimą w Koprze czy Brukseli.

Kiedy telefon zadzwonił po raz pierwszy, po wpół do piątej, Awi nie odebrał. Dopiero kiedy zadzwonił trzeci raz, pomyślał, że może to coś ważnego. Ponieważ nie spodziewał się, że usłyszy to, co usłyszał, nie mógł sobie później przypomnieć, jakimi słowami Lital Levy poinformowała go, co się wydarzyło. Czy powiedziała, że popełniono morderstwo? Czy raczej, że znaleziono ciało kobiety w mieszkaniu? Na pewno nie podała jej imienia przez telefon, bo gdyby je wspomniała, Awi od razu by je skojarzył i nie byłby potem tak zaskoczony, już na miejscu.

Dror A. Mishani, *Człowiek, który chciał wszystko wiedzieć*
przekład: Anna Halbersztat, Wydawnictwo W.A.B.

Literacki 2015

	CZWARTEK, 18 SIERPNI	PIĄTEK, 19 SIERPNI		SOBOTA, 20 SIERPNI	NIEDZIELA, 21 SIERPNI
11.00–21.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu		Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu
11.00–20.00		Muzeum na Kółkach Skwer Kuracyjny		Muzeum na Kółkach Skwer Kuracyjny	Muzeum na Kółkach Skwer Kuracyjny
12.00–18.00	Park Książki Park Północny	Park Książki Park Północny		Park Książki Park Północny	Park Książki Park Północny
11.00	Literacki dla dzieci Warsztaty rodzinne Emocje od Z do A: O marzeniach Czytanie performatywne Tata ucieka z cyrkiem Etgara Kereta i warsztaty* Miniteka	Literacki dla dzieci Warsztaty rodzinne Emocje od Z do A: O bliskości Czytanie performatywne Kociulodka Etgara Kereta i warsztaty* Miniteka		Literacki dla dzieci Opowieści z walizki: O dwóch narzeczonych Park Północny	Literacki dla dzieci Opowieści z walizki: Głos z nieba Przy fontannie Jasia Rybaka
12.00		Literacki dla młodzieży: warsztaty komiksu z Rutu Modan** Sopoteka			
12.00		12.00–17.00 Zapisane w chlebie Anna Królikiewicz Muzeum Sopotu		12.00–14.00 Warsztaty literackie Prowadzenie: Beata Chomętowska** Warsztaty kulinarne: Nof Atamna-Ismaeel**	12.00–14.00 Warsztaty literackie Prowadzenie: Beata Chomętowska**
13.00		Hannah Arendt, Edith Stein, Simone Weil. Rozum i wiara w mrocznych czasach Debata z udziałem Anny Grzegorzczak i Karoliny Wigury Prowadzenie: Robert Piłat PGS		O Książkach w sieci – nowe sposoby promocji czytelnictwa Debata z udziałem Katarzyny Czajki, Bernadetty Darskiej i Marcina Wilka Prowadzenie: Anna Dziewit-Meller Sopoteka	Emigracja '68 Debata z udziałem Piotra Osęki, Michała Sobelmana i Macieja Zaremby Bielawskiego Prowadzenie: Jacek Żakowski PGS
	Literacki dla dzieci Warsztaty Księgarni Ambelucja: Koza złotka Park Książki	Literacki dla dzieci Warsztaty Księgarni Ambelucja: Bliscy nieznajomi Park Książki		Literacki dla dzieci Warsztaty Księgarni Ambelucja: Babcia robi na drutach Park Książki	Literacki dla dzieci Warsztaty Księgarni Ambelucja: Tata ucieka z cyrkiem Park Książki
	Literacki dla młodzieży: Rafał Kosik Prowadzenie: Miłosz Konarski Sopoteka		Literacki filmowy: Rajski ogród Scena Kameralna Teatru Wybrzeże		
14.00	Scenariusz jako gatunek literacki: Eustachy Ryłski Prowadzenie: Dorota Karaś Teatr BOTO	Scenariusz jako gatunek literacki: Andrzej Bart, Maria Zmarz-Koczanowicz Prowadzenie: Wojciech Bonowicz Teatr BOTO			
14.30	Kulturalna Plaża Trójki: Marcin Kołodziejczyk Prowadzenie: Michał Nogaś****	Kulturalna Plaża Trójki: Justyna Kopińska Prowadzenie: Michał Nogaś****		Kulturalna Plaża Trójki: Marek Krajewski Prowadzenie: Michał Nogaś****	Kulturalna Plaża Trójki: Katarzyna Bonda Prowadzenie: Michał Nogaś****
15.00				Literacki filmowy: pokaz filmu Śruba i spotkanie z reżyserką Shirą Geffen Prowadzenie: Magda Felis Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	Literacki teatralny: Z Królestwa Wszechwanny – spektakl na podstawie tekstów satyrycznych Hanocha Levina oraz spotkanie o jego twórczości z udziałem Lilian Barreto, Elżbiety Manthey, Agnieszki Olek i Daniego Tracza**** Scena Kameralna Teatru Wybrzeże
	Książka historyczna: Andrzej Nowak Prowadzenie: Roman Wojciechowski Sopoteka	Książka historyczna: Karolina Szymaniak Prowadzenie: Dagny Kurdwanowska Sopoteka		Książka historyczna: Emil Marat, Michał Wójcik Prowadzenie: Iza Michalewicz Sopoteka	Varia: Cezary Łazarewicz Prowadzenie: Paweł Goźliński PGS
16.00	Nominowani do NIKE: Maciej Płaza Prowadzenie: Wojciech Bonowicz Teatr BOTO	Nominowani do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego: Karolina Domagalska Prowadzenie: Bożena Dudko Teatr BOTO		Nominowani do NIKE: Weronika Murek Prowadzenie: Juliusz Kurkiewicz Teatr BOTO	Nominowani do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego: Michał Książek Prowadzenie: Maciej Zaremba Bielawski Teatr BOTO
17.00	Izrael słowa: Rutu Modan Prowadzenie: Magdalena Rucińska PGS	Izrael słowa: Dorit Rabinyan Prowadzenie: Juliusz Kurkiewicz PGS		Varia: Asne Seierstad Prowadzenie: Paweł Goźliński PGS	Varia: Barbara Krafftówna, Remigiusz Grzela Prowadzenie: Anna Dziewit-Meller PGS
18.00	Varia: Grażyna Jagielska, Wojciech Jagielski Prowadzenie: Michał Nogaś Sopoteka	Literacki filmowy: Przyjeżdża orkiestra Sopoteka		Literacki filmowy: Mój przyjaciel wróg Sopoteka	
19.00	Izrael słowa: Projektcja filmu Dzieci stońca oraz spotkanie z Jael Neeman i Ranem Talem Prowadzenie: Michał Sobelman PGS	Varia: Ela Sidi Prowadzenie: Remigiusz Grzela PGS		Izrael słowa: Etgar Keret Prowadzenie: Paweł Smoleński PGS	Izrael słowa: Dror A. Mishani Prowadzenie: Dagny Kurdwanowska PGS
21.00		Literacki teatralny: Crème noir Plac przed fontanną na Skwerze Kuracyjnym		Literacki teatralny: Crème noir Plac przed fontanną na Skwerze Kuracyjnym	Literacki teatralny: Crème noir Plac przed fontanną na Skwerze Kuracyjnym
	Literacki muzyczny: Sound Island**** Sfinks 700	Literacki teatralny: Czytanie dramatu Na odległość splunięcia Tahera Najiba reż. Joanna Zdrada Teatr BOTO			LITERACKI 2017: Hiszpania Opowieści flamenco tańcem i słowem pisane Teatr BOTO

* zapisy: warsztaty@literackisopot.pl

** informacje o zapisach na stronie literackisopot.pl

*** W razie deszczu spotkania odbędą się w Klubie Atelier

**** Wstęp na podstawie bezpłatnego zaproszenia dostępnego w punkcie informacyjnym Kulturalny Sopot na Placu Przyjaciół Sopotu

- 1** Sopoteka
Sopot Centrum, II piętro
ul. Tadeusza Kościuszki 14
- 2** Państwowa Galeria Sztuki
Plac Zdrojowy 2
- 3** Miniteka
ul. Obrońców Westerplatte 16
- 4** Kulturalna Plaża Trójki
- 5** Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże
ul. Bohaterów Monte Cassino 30
- 6** Klubokawiarnia 3 Siostry
ul. Powstańców Warszawy 6
- 7** Teatr BOTO
ul. Bohaterów Monte Cassino 54B
- 8** Klub Atelier
al. Mamuszki 2
- 9** Sfinks 700
al. Mamuszki 1
- 10** Plac Przyjaciół Sopotu
- 11** Park Książki
Park Północny
- 12** Muzeum Sopotu
Księcia Józefa Poniatowskiego 8
- 13** Skwer Kuracyjny

Organizacja i produkcja

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Obrońców Westerplatte 16, 81-706 Sopot
biuro@literackisopot.pl, tel. +48 726 743 023

Zespół festiwalu

Joanna Cichocka-Gula, Marta Czarnecka, Grażyna Dybowska,
Monika Górską, Dagny Kurdwanowska, Agnieszka Kochanowska,
Aleksandra Książkiewicz, Weronika Krzyżanowska-Balita, Barbara Lewinska,
Małgorzata Muraszko, Magdalena Pierzchała, Agnieszka Rek-Gornowicz,
Dagmara Sypniewska-Skwara, Marta Szadowiak, Roman Wojciechowski

Wydawca katalogu

Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Wybickiego w Sopocie

Redakcja

Agnieszka Kochanowska

Projekt graficzny/skład

Anita Wasik

Fotografie Literacki Sopot 2015

Bogna Kociumbas

Sierpień 2016

www.literackisopot.pl

www.facebook.com/literackisopot
